

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**EPISTEMIC BELIEFS INVENTORY
(BİLGİBİLİMSEL İNANÇLAR ÖLÇEĞİ)
TÜRKÇE SÜRÜMÜNÜN GEÇERLİLİK VE
GÜVENİLİRLİK ÇALIŞMASI**

SERPİL VELİPAŞAOĞLU

TIP EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS TEZİ

İZMİR-2011

Tez Kodu: DEÜ.HSI.MSc-2008970118

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**EPISTEMIC BELIEFS INVENTORY
(BİLGİBİLİMSEL İNANÇLAR ÖLÇEĞİ)
TÜRKÇE SÜRÜMÜNÜN GEÇERLİLİK VE
GÜVENİLİRLİK ÇALIŞMASI**

TIP EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERPİL VELİPAŞAOĞLU

Danışman Öğretim Üyesi: Prof.Dr. Berna Musal

Tez Kodu: DEÜ.HSI.MSc-2008970118

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
TABLolar DİZİNİ	ii
KISALTMALAR	iii
ÖZET	1
ABSTRACT	2
1. GİRİŞ VE AMAÇ	3
2. GENEL BİLGİLER	3
3. GEREÇ VE YÖNTEM	7
3.1. Olgu/Denek/Çalışma Materyali.....	7
3.2. Gereç.....	8
3.3. Yöntemler.....	8
3.4. Veri Tipi	9
3.5. Verilerin Değerlendirilmesi	9
3.6. Etik Kurul Onayı	9
4. BULGULAR	9
4.1. Tanımlayıcı Verilere İlişkin Bulgular	9
4.2. Ölçeğin Güvenilirlik ve Geçerliliğine İlişkin Bulgular	11
4.2.1. Güvenilirlik Analizi	11
4.2.2. Geçerlilik Analizi	13
4.2.2.1. Faktör Analizi	13
4.3. Epistemik İnançların Değerlendirilmesi	22
5. TARTIŞMA	38
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	41
7. KAYNAKLAR	42
8. EKLER:	
Ek 1. Epistemic Beliefs Inventory	
Ek 2. Bilgibilimsel İnançlar Anketi	
Ek 3. Etik Kurul Kararı	
Ek 4. Özgeçmiş	

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Türkiye doğumlu öğrencilerin doğum yerlerinin bölgelere dağılımı.....	10
Tablo 2. Annelerin öğrenim durumu.....	10
Tablo 3. Babaların öğrenim durumu.....	11
Tablo 4. Öğrencilerin okul başarılarına ilişkin algıları.....	11
Tablo 5. Madde-toplam puan istatistikleri.....	12
Tablo 6. Komponent matrisi-1.....	14
Tablo 7. Komponent matrisi-2.....	15
Tablo 8. Komponent matrisi-3.....	16
Tablo 9. Komponent matrisi-4.....	17
Tablo 10. Komponent matrisi-5.....	18
Tablo 11. Soruların boyutlara dağılımı.....	20
Tablo 12. Orijinal ölçek ve elde edilen ölçekte soruların boyutlara dağılımı.....	21
Tablo 13. Puan ortalamaları.....	22
Tablo 14. Boyutlara göre puan ortalamaları.....	23
Tablo 15. Cinsiyete göre puan ortalamaları ve ortalamalar arasındaki fark.....	24
Tablo 16. Dönemlere göre puan ortalamaları ve ortalamalar arasındaki fark.....	26
Tablo 17. Kız öğrencilerde dönemler arası puan ortalaması farklılıkları.....	28
Tablo 18. Erkek öğrencilerde dönemler arası puan ortalaması farklılıkları.....	30
Tablo 19. Cinsiyete göre dönemlerle puanlar arasında saptanan anlamlı koşutluklar	31
Tablo 20. Annelerin öğrenim durumuna göre puan ortalamaları arasındaki farklar	32
Tablo 21. Annelerin öğrenim durumuyla puanlar arasındaki korelasyonlar.....	33
Tablo 22. Babaların öğrenim durumuna göre puan ortalamaları arasındaki farklar.....	34
Tablo 23. Babaların öğrenim durumuyla puanlar arasındaki korelasyonlar.....	35
Tablo 24. Okul başarısına ilişkin algıya göre puan ortalamaları arasındaki farklar....	37

KISALTMALAR:

EBI: Epistemic Beliefs Inventory

EQ: Epistemological Questionnaire

DEÜTF: Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi

**EPISTEMIC BELIEFS INVENTORY (BİLGİBİLİMSEL İNANÇLAR ÖLÇEĞİ)
TÜRKÇE SÜRÜMÜNÜN GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİK ÇALIŞMASI**

Serpil Velipaşaoğlu

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi AD, İnciraltı, İzmir

ÖZET

Mevcut literatür bilgileri, bireylerin epistemolojik inançları ile bilgiye yaklaşımları ve gösterdikleri öğrenme davranışları arasında ilişki bulunduğunu göstermektedir. Türkçe'de epistemik inançların belirlenmesine yönelik geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış bir gerece rastlanmamıştır. Bu çalışmada, 2002 yılında Schraw, Bendixen ve Dunkle tarafından geliştirilmiş olan Epistemic Beliefs Inventory'nin Türkçe çevirisinin geçerlilik ve güvenilirliğinin saptanması ve bu gereçe Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin bilgiye ilişkin inançlarının araştırılması hedeflenmiştir. Yapılan çalışma sonucunda beş boyut altında yer alan 19 soru içeren, geçerli ve güvenilir bir Türkçe ölçek elde edilmiştir. Öğrencilerin epistemik inançlarının genel olarak objektivist olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar sözcükler: Epistemik inançlar, tıp eğitimi, Bilgibilimsel İnançlar Ölçeği

**STUDY ON THE VALIDITY AND RELIABILITY OF TURKISH VERSION OF
EPISTEMIC BELIEFS INVENTORY**

Serpil Velipaşaoğlu

**Dokuz Eylöl University Medical School, Department of Medical Education,
İnciraltı, İzmır**

ABSTRACT

Current knowledge suggests that there is a relation between the epistemic beliefs of people and how they approach to knowledge, and their learning behaviours. There isn't any tool with proven validity and reliability to investigate the epistemic beliefs of people in Turkish. The aims of this study were to evaluate the validity and reliability of Turkish version of Epistemic Beliefs Inventory which was originally developed by Schraw, Bendixen and Dunkle in 2002 and to explore the beliefs of students of Dokuz Eylöl Medical School towards knowledge. The present study revealed that the newly developed Turkish version, which has 19 questions under five dimensions, is a valid and reliable tool. The epistemic beliefs of students were found to be generally objectivist.

Keywords: Epistemic beliefs, medical education, Epistemic Beliefs Inventory

1. GİRİŞ VE AMAC

Mevcut literatür bilgileri, bireylerin epistemolojik inançları ile bilgiye yaklaşımları ve gösterdikleri öğrenme davranışları arasında ilişki bulunduğunu göstermektedir. Yoğun bir öğrenme sürecinden geçen tıp fakültesi öğrencilerinin bu konudaki inançlarının saptanmasının, daha etkin bir eğitim almaları için gerekli olabilecek desteğin sağlanmasına katkıda bulunacağı düşünülmüştür. Türk dilinde öğrencilerin epistemolojik inançlarının belirlenmesi için kullanılacak geçerlilik ve güvenilirliği sınanmış bir gerece rastlanmamıştır.

Bu noktadan çıkışla çalışmanın amacı, 2002 yılında Schraw, Bendixen ve Dunkle tarafından geliştirilmiş olan Epistemic Beliefs Inventory'nin (Bkz. Ek 1) Türkçe çevirisinin geçerlilik ve güvenilirliğinin saptanması ve Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi (DEÜTF) öğrencilerinin epistemik inançlarının araştırılması olarak belirlenmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

Epistemoloji (bilgibilim), çeşitli bilgi alanlarındaki bilimlerin bilimini, yani genel yasalarını ve bilme sürecinin kendisini araştıran bilim alanı olarak tanımlanır (Hançerlioğlu, 1993). Bu anlamda, klasik felsefe anlayışındaki gneseoloji, bilgi kuramı ve bilim felsefesi kavramlarıyla yakınlık taşıyan felsefe alanı tanımlamadaki kullanımından farklılık taşır. Epistemoloji, bilimlerin doğadan elde ettikleri bilgi ile insan zihnindeki işleme süreçleri arasında ilişki kurma ve bilime ait olanla spekülasyona ait olanı ayırt etme konusunda işlev yüklenir (Barreau, 2010).

Bireysel epistemoloji ise en genel anlamıyla, bilgiye ilişkin anlayışın bireysel düzeydeki gelişiminin ve dünyayı anlamaktaki kullanımının nasıl olduğu ile ilgilenir. Bu bağlamda bireylerin epistemik inançları temel olarak bilginin doğası, sınırları, içeriği, kaynağı, doğruluğu ve bilme işlemine ilişkin inanışlarının örgütlendiği ve öğrenme süreçlerinde etkin rol oynayan öğeleri kapsar (Hofer, 2002). İnsanlar, yeni bir bilgiyle karşılaştıklarında ya da bir bilgiyi izleme sürecinde, bilgi ve bilme konusundaki inançlarından etkilenirler. Bu inançlar, karşılaşılan bilginin bireysel ve toplumsal önemi ve değeri konusunda varılan yargıları da etkiler. Aynı zamanda bireylerin inançları, onların görüşleri, motivasyonları ve davranışları üzerinde de etkilidir (Bandura, 1997; Dweck ve Legett, 1988).

Bireysel epistemoloji üzerine ilk kavramsallaştırma 1970'te Harvard öğrencilerinin moral ve entelektüel gelişimleri üzerine yaptığı çalışma sırasında Perry tarafından gerçekleştirilmiştir (Buehl ve Alexander, 2001; Duel ve Schommer-Aikins, 2001; Kienhues, Bromme ve Stahl, 2008; Sulimma, 2009). Yapılandırmacı kuramın bir temsilcisi olan Perry'nin yaptığı çalışmada, alt sınıflarda eğitim gören öğrencilerin bilgiye ve öğrenmeye ilişkin bakış açılarının daha çok "doğru ve yanlış" şeklinde dualistik bir yapı gösterirken, üst sınıflarda eğitim gören öğrencilerin daha rölativistik bir bakış açısına sahip oldukları görülmüştür (Hofer, 2000; Buehl ve Alexander, 2001; Weinstock ve Zviling-Beiser, 2009). Perry'nin epistemik inançlarda saptadığı gelişimsel yönelim aynı zamanda Piagetian görüşün "genetik epistemoloji" kavramından da uzaklaşılmasında etkili olmuştur.

Bu başlangıcı çok sayıda araştırmacının bilgiye ilişkin bireysel inançların motivasyon, akademik başarı, problem çözme, eğitim alanı seçimleri, öğrenme stratejileri, bilişsel işleme, kavramsal öğrenme gibi alanlardaki etkileri üzerine çalışmaları izlemiştir (Ryan, 1984; Qian ve Alverman, 1995; Kardash ve Scholes, 1996; Phan, 2008; Wheeler ve Montgomery, 2009; Bromme, Pieschl ve Stahl, 2010).

Başlangıçta "bilgi" ve "doğru"nun doğasına ilişkin bireysel inançlara büyük ölçüde tek boyutlu bir yapı olarak bakılırken, 1990'da Schommer epistemolojiye çok boyutlu bir bakış açısı getirmiştir (Schommer, 1990; Sulimma, 2009; Wheeler ve Montgomery, 2009). Bireysel epistemolojiyi görelî olarak bağımsız inançlardan oluşan bir sistem olarak ele alan Schommer, epistemolojinin boyutlara bölünerek incelenebileceği görüşünü ortaya koymuştur. Bu yaklaşıma göre, bir bireyin bir alanda daha sofistike inançlara sahipken, başka bir alanda daha naif inançlara sahip olması olasıdır.

Schommer epistemik inançlar için, bilginin kesinliği, bilginin yapısı, bilginin kaynağı ve doğuştan yeteneklilik kavramlarını tanımlamış ve bu boyutlar mevcut araştırmaların çoğunda faktör olarak kullanılmıştır (Hofer ve Pintrich, 1997; Hofer, 2000; Wheeler ve Montgomery, 2009). Bu yaklaşımla yapılan çalışmalarda genel olarak, epistemolojik inançların zaman içerisinde değişen ve gelişen bir yapıya sahip olduğu ve naif inançlardan sofistike olanlara doğru evrildiği konusunda görüş birliği oluşmuştur. Gelişim sürecinde bireyin, önceki bilgileri ile yenileri arasındaki

farklılıklarla uzlaşmasının ve çevresindeki güncel deneyimlerle bağlantılandırmasının yöntemi olarak, sindirme ve uyumlandırma davranışlarının kullanıldığı öngörülmüştür (Hofer, 2002).

Epistemik inançlar üzerine zamanın etkisi yanında cinsiyetin etkisinin araştırıldığı çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilmiştir (Chen ve Pajares, 2010; Schommer, 1993; Hofer, 2000). Hofer'ın mezuniyet öncesi dönemde disiplin alanı ve cinsiyetin etkisini sorguladığı çalışmasında, cinsiyetin etkisi bulunmazken disiplin alanının etkili olduğu bulunmuştur (Hofer, 2000). Bir başka çalışmada, cinsiyetle genel skorlar arasında bir ilişki bulunmazken, bilgi edinme hızı alt boyutunda kız öğrencilerin, bilgiyi yapılandırma ve modifikasyon alt boyutunda erkek öğrencilerin daha yüksek skorlara sahip oldukları görülmüştür (Wood ve Kardash, 2002).

Epistemolojik inançları etkileyen faktörleri inceleyen araştırmalar içerisinde kültürün etkisi üzerine odaklananlar önemli bir yer tutmuştur. Yapılan tüm çalışmalarda kültürün bazı boyutlar üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır (Chen ve Pajares, 2010; Schommer-Aikins ve Easter, 2008; Sulimma, 2009). Bu çalışmalarda kültürel yapı; bireycilik, maskülenite, güç mesafesi, belirsizlikten kaçınma, uzun süreli oryantasyon gibi kavramlar üzerinden değerlendirilmiştir (Sulimma, 2009).

Bir diğer değişken olarak konu alanının yapısına ilişkin görüşler kullanılmıştır. Bireylerin bilgi hakkındaki inançlarının, alanların yapısına ilişkin varsayımlarına dayalı olarak farklılık gösterdiği görülmüştür (Buehl ve Alexander, 2001). Öğrencilerin çoğunluğunun "yumuşak" olarak niteledikleri alanlardaki (sosyal bilimler, sanat, insan bilimleri gibi) bilginin daha az kesinlik taşıdığına, "sert" olarak tanımladıkları alanlarda (işletme, mühendislik gibi) ise daha fazla kesinlik bulunduğu inandıkları saptanmıştır.

Epistemolojik inançların saptanması için en yaygın kullanılan araç, Schommer'ın geliştirdiği *Epistemological Questionnaire (EQ)* olmuştur (Schommer, 1990). Schommer bu ölçekte epistemolojik inançlar için beş boyut öngörmüştür. Bu boyutlardan *hızlı öğrenme*, öğrenme işleminin hızına ilişkin inancı; *kesin bilgi* boyutu, edinilen bilginin kalıcı mı değişebilir mi olduğunu; *yalın bilgi*, kazanılan bilginin yayılan, ilişkilenen ve entegre olan bir yapısı olup olmadığını; *doğuştan yeteneklilik*,

öğrenme kapasitesinin genetik olarak mı belirlendiği yoksa deneyimlerle mi edinildiğini ve *bilgi otoritesi*, bilginin uzmanlar tarafından aktarılma mı yoksa bireysel usulama ve ampirik kanıtların gözlenmesi yoluyla mı edinildiğini sorgular. Beşli Likert yapısındaki ölçekte bu beş boyut, 12 alt boyut içerisinde yer alan 63 soruyla ölçülür.

EQ kullanılarak yapılan çalışmaların bazılarında, ölçeğin güvenilirliğinin düşük olduğu bulunmuştur (Chan ve Eliot, 2002; Jehng, Johnson ve Anderson, 1993; Qian ve Alvermann, 1995; Ordoñez, Ponsoda, Abad ve ark., 2009). Ordoñez ve arkadaşları yaptıkları çalışma sonucunda iki temel yargıya varmışlardır. Bunlardan ilki, bulunan boyut sayısı ve anlamlarının Schommer'ın öne sürdüğü yapıyı desteklemediği, ikincisi ise İngilizce dışındaki dillerin konuşulduğu kültürlerde bu farklılığın daha da net ortaya çıktığı yönünde olmuştur (Ordoñez, Ponsoda, Abad ve Romero, 2009).

Epistemic Beliefs Inventory (EBI), bu kısıtlılıklara ek olarak, madde sayısının fazlalığının büyük örneklerde çalışmayı gerektirmesini de göz önüne alan Schraw, Bendixen ve Dunkle tarafından geliştirilmiştir (Schraw, Bendixen ve Dunkle, 2002). Schommer'ın ölçeği temelinde beşli Likert biçiminde yapılandırılan EBI ile beş temel boyut, toplam 32 soru ile araştırılmaktadır.

Ölçek, genel yaklaşım olarak bireysel epistemolojiyi objektivizm ile subjektivizm arasında uzanan bir dağılımda değerlendirmektedir. Schraw ve arkadaşlarına göre objektivistler, bilginin *görelî* değişmezliğine ve onu bilen kişiden bağımsızlığına inanırlar. Objektivist perspektif için anahtar nokta nesnel bilginin, bilgi sahibinin onun hakkındaki duygularından ve değer yargılarından soyut olması gerektiğidir. Tersine, subjektivistler bilginin kendilerinden bağımsız olduğu fikrini dışlarlar ve onun yerine gerçekliğin bireylerin yüklediği anlamlarla bağlantılı olduğunu savunurlar. Bilginin değerlerden bağımsız olamayacağına, gelen yeni bilgilerin bireyin geçmişinden, önceki deneyimlerinden ve değer sisteminden oluşan bir süzgeçten geçerek kişiye ulaşacağına inanırlar. Öznellik, dış dünyanın varlığını öznenin varlığına indirgediği gibi, hemen her alandaki değer yargılarını da öznel ve bireysel değerlendirmelere indirgeyen bir yaklaşımı ifade eder (Hançerlioğlu, 1993).

EBI'nin içerdiği beş boyut, bilginin kaynağı, bilginin değişmezliği, bilginin organizasyonu, bilgi edinmenin kontrolü ve hızıdır:

1. Bilginin kaynağı: Bilginin her şeyi bilen bir otoriteden edinilmesinden uslamlama ile kazanıldığına;
2. Bilginin değişmezliği: Bilginin mutlaklığından sürekli olarak evrildiğine;
3. Bilginin organizasyonu: Bilginin izole bölümlere ayrıldığından yüksek derecede entegre ve ilişkili olduğuna,
4. Bilgi edinmenin kontrolü: Öğrenme yetisinin doğuştan belirlenmiş olduğundan deneyimler yoluyla kazanıldığına;
5. Bilgi edinmenin hızı: Öğrenmenin ya her alanda hızlı ya her alanda yavaş olduğundan aşamalı bir süreç olduğuna inanma arasında uzanır.

Ölçekteki 1, 5, 12, 13, 18, 23, 25 ve 31. soruların 1. boyutta, 3, 6, 19, 27 ve 28. soruların 2. boyutta, 8, 9, 10, 17, 20 ve 22. soruların 3. boyutta, 4, 7, 11, 14, 16, 26 ve 32. soruların 4. boyutta, 30, 2, 15, 21 ve 29. soruların ise 5. boyutta yer aldığı belirtilmektedir.

Ölçek seçenekleri 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (kesinlikle katılıyorum) arasında uzanmaktadır. Ölçeğin toplam puanı 32 ile 160 arasında değişmekte; düşük skorlar subjektivist yönelim, yüksek skorlar ise objektivist eğilim yönünde yorumlanmaktadır.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Olgu/Denek/Çalışma Materyali:

Çalışmanın evrenini 2010–2011 akademik yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 248 Dönem 1, 188 Dönem 3 ve 142 Dönem 5 öğrencisinden oluşan 578 kişi oluşturmuştur. Beş seçenekli 32 soruyu içeren ölçeğin uygulanabilmesi için gerekli en küçük örnek büyüklüğü 160 kişi olarak hesaplanmıştır. Dönem 1, 3 ve 5 öğrenci sayıları üzerinden yapılan tabakalı örnekleme sonucunda ulaşılmaması gereken öğrenci sayılarının Dönem 1 için 69, Dönem 3 için 52 ve Dönem 5 için 39 olduğu belirlenmiştir. Her bir dönem için örneğe alınacak asil ve yedek PDÖ ve task grupları, grup numaraları kullanılarak, rasgele sayılar tablosu aracılığıyla belirlenmiştir.

Çalışmaya yalnızca Türkiye Cumhuriyeti uyruklu öğrenciler dahil edilmiştir. Başkaca dışlama kriteri koyulmamış, gönüllülük esasına göre anketi yanıtlamayı kabul eden tüm öğrenciler çalışmaya dâhil edilmiştir.

İngilizce aslı ile birebir uyumlandırılan Türkçe ölçeği içeren anket, rasgele seçilen PDÖ gruplarında yer alan Dönem 1 ve Dönem 3 öğrencilerine eğitim yönlendiricileri aracılığıyla bir probleme dayalı öğrenim oturumu öncesinde dağıtılmış ve 15 dakikalık süre sonunda toplanmıştır. Dönem 5'te ise eşzamanlı olarak yürümekte olan üç task grubundan her birinde staj içerisinde uygun bir zaman dilimi belirlenerek, öğrencilere dağıtılmış ve 15 dakika sonra toplanmıştır. Uygulama, 2011 yılı Mayıs-Haziran aylarında Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde gerçekleştirilmiştir.

3.2. Gereç:

Veri toplama gereci olarak Schraw, Bendixen ve Dunkle tarafından 2002 yılında geliştirilen Epistemic Beliefs Inventory'nin Türkçe çevirisini içeren "Bilgibilimsel İnançlar Anketi" başlıklı bir anket formu oluşturulmuş ve kullanılmıştır (Bkz. Ek 2).

Anket formu, Bilgibilimsel İnançlar Ölçeği'nin yanı sıra bağımsız değişken olarak öngörülebilecek bazı sosyodemografik özelliklere ilişkin soruları da içerecek biçimde yapılandırılmıştır. Bu değişkenler öğrencinin sınıfı, cinsiyeti, yaşı, doğum yeri, anne ve babasının öğrenim durumu ve kendi akademik başarısına ilişkin algısını kapsamaktadır.

3.3. Yöntemler:

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanmasında çeviri-yeniden çeviri yöntemi kullanılmıştır. Ölçek öncelikle ileri düzeyde İngilizce bilen üç bağımsız kişi tarafından Türkçe'ye çevrilmiş, çeviriler arasındaki ortaklık ve farklılıklar değerlendirilerek, her üç formdaki Türkçe ifadeler yeniden İngilizce'ye çevrilmeye hazır hale getirilmiştir.

Ölçeğin Türkçe çevirileri İngilizce alanında yetkin dördüncü bir kişi tarafından yeniden İngilizce'ye çevrilmiş, ifadelerde yapılan bazı değişikliklerle, orijinal ölçekle birebir uyum elde edilene kadar işlem sürdürülmüştür.

Anket formunun uygulanmasında dağıtım toplama yöntemi kullanılmıştır. Literatürde ölçeğin elektronik ortamda uygulanmasına ilişkin örnekler bulunmakla birlikte, dağıtım toplama yönteminin örnek grubuna ulaşmayı kolaylaştıracağı ve veri güvenilirliğini artıracığı düşünülerek bu yöntem seçilmiştir.

3.4. Veri Tipi:

Araştırmada kullanılan anket formunda yer alan beşli likert tipindeki Biligibilimsel İnançlar Ölçeği ile, ölçümle belirlenen niceliksel veri elde edilmiştir. Yine anket formunun içerdiği sosyodemografik değişkenleri içeren tanımlayıcı veri ise, her bir bağımsız değişkenin özelliklerine uygun sayıda seçenekle sorgulanmasıyla elde edilen niceliksel veri olmuştur.

Elde edilen veriler SPSS veritabanına 1, 5, 13, 19, 24, 30 ve 31. sorular dışındaki sorular ters kodlanarak girilmiştir.

3.5. Verilerin Değerlendirilmesi:

1. *Tanımlayıcı verilerin değerlendirilmesi:* Sayı ve yüzdelerle gerçekleştirilmiştir.

2. *Ölçeğin güvenilirlik ve geçerliliği:*

a) *Güvenilirlik:* Ölçeğin güvenilirliğinin değerlendirilmesinde Cronbach Alpha ve madde-toplam puan korelasyonu kullanılmıştır.

b) *Geçerlilik:*

o Dil geçerliliği: Dil geçerliliğine ilişkin uzman görüşü alınmıştır.

o Kapsam geçerliliği: Kapsam geçerliliğine ilişkin uzman görüşü, ilgili literatür incelenerek elde edilmiştir.

o Yapı geçerliliği: Faktör analizi ile değerlendirilmiştir.

3. *Epistemik inançların analizi:* Ortalamalar arasındaki farkın anlamlılığının değerlendirilmesi için bağımsız gruplarda T testi, değişkenler arası koşutluğun değerlendirilmesi için Pearson korelasyon tekniği kullanılmıştır.

3.6. Etik Kurul Onayı:

Çalışma, Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurul'unun 07.04.2011 tarih ve 2011/11-14 sayılı kararı ile onaylanmıştır (Bkz. Ek 3).

4. BULGULAR

4.1. Tanımlayıcı Verilere İlişkin Bulgular:

Araştırmaya katılan 160 öğrencinin 80'i kız (%50,0), 80'i erkek (%50,0), yaş ortalaması 20,3(±1,9)'dur. Fakülte Öğrenci İşleri Birimi kayıtlarına göre, örnek grubunu oluşturan 2006, 2008 ve 2010 girişli öğrencilerin %57,3'ü erkek, %42,7'si

kızdır. Doğum yerleri açısından bakıldığında, 158 öğrenci (%98,8) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yer alan 51 ilde doğmuştur. Doğum yerleri arasında en yüksek sıklıkla Ankara (%11,9) birinci sırada yer alırken, bunu İzmir (%10,0) ve İstanbul (%8,8) izlemektedir. Yurtdışında doğmuş olan iki öğrencinin her ikisi de TC uyrukludur. Öğrencilerin doğum yerlerinin bölgelere dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1. Türkiye doğumlu öğrencilerin doğum yerlerinin bölgelere dağılımı

Bölge	Sayı	%
Ege	35	22,2
İç Anadolu	34	21,5
Marmara	23	14,6
Akdeniz	21	13,3
Doğu Anadolu	19	12,0
Güneydoğu Anadolu	18	11,4
Karadeniz	8	5,0
Toplam	158	100,0

Araştırma grubu, annelerinin öğrenim durumu açısından değerlendirildiğinde, en büyük grubu %30,8 ile yüksekokul/üniversite mezunlarının oluşturduğu, bunu %25,8 ile ilkokul mezunlarının izlediği görülmüştür. Öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyi dağılımı Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2. Annelerin öğrenim durumu

Öğrenim durumu	Sayı	%
Okuryazar değil	13	8,2
Okuryazar	5	3,1
İlkokul	41	25,8
Ortaokul	8	5,0
Lise	38	23,9
Yüksekokul/üniversite	49	30,8
Yüksek lisans/doktora/uzmanlık	5	3,1
Toplam	159	100,0

Annelerin öğrenim durumu, DEÜTF program değerlendirme çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen ve bu çalışmanın örnek grubunu oluşturan 2006, 2008 ve 2010 girişli öğrencilere uygulanan “tıp eğitime yeni başlayan öğrencilere yönelik durum değerlendirme anketinden” elde edilen verilerle benzerlik göstermektedir.

Benzer şekilde babaların öğrenim durumu açısından en büyük grubu %42,8 ile yüksekokul/üniversite mezunları oluştururken, bunu %25,2 ile lise mezunları

izlemektedir. Babalar için elde edilen veriler de yukarıda belirtilen anketin sonuçlarıyla uyumludur. Öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyi dağılımı Tablo 3'te gösterilmiştir:

Tablo 3. Babaların öğrenim durumu

Öğrenim durumu	Sayı	%
Okuryazar değil	5	3,1
Okuryazar	3	1,9
İlkokul	25	15,7
Ortaokul	9	5,7
Lise	40	25,2
Yüksek okul/üniversite	68	42,8
Yüksek lisans/doktora/uzmanlık	9	5,7
Toplam	159	100,0

Öğrencilerin kendi okul başarılarına ilişkin değerlendirmelerinde, yarıya yakınının kendisini “başarılı” olarak nitelediği görülmüştür. Okul başarılarına ilişkin değerlendirmeleri Tablo 4'te verilmiştir:

Tablo 4. Öğrencilerin okul başarılarına ilişkin algıları

	Sayı	%
Çok başarılı	8	5,0
Başarılı	79	49,7
Orta	68	42,8
Başarısız	4	2,5
Çok başarısız	0	0,0
Toplam	159	100,0

4.2. Ölçeğin Güvenilirlik ve Geçerliliğine İlişkin Bulgular:

4.2.1. Güvenilirlik Analizi:

Ölçeğin güvenilirlik analizinde Cronbach Alpha ve madde-toplam puan korelasyonu kullanılmıştır. Yapılan çözümlemede, Cronbach Alpha değerinin 0,757 ve standardize madde alpha değerinin 0,760 ile ölçeğin kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığa sahip, bir başka deyişle, güvenilir olduğunu gösterdiği saptanmıştır.

Madde-toplam puan korelasyonuna ilişkin bulgular Tablo 5'te yer almaktadır:

Tablo 5. Madde-toplam puan istatistikleri

	Soru silindiğinde ölçek ortalaması	Soru silindiğinde ölçek varyansı	Düzeltilmiş madde-toplam puan korelasyonu	Düzeltilmiş çoklu korelasyon	Soru silindiğinde Cronbach Alpha
S1	104,74	154,031	0,246	0,288	0,752
S2	105,29	153,422	0,296	0,390	0,749
S3	105,90	160,927	0,028	0,275	0,763
S4	105,87	157,085	0,133	0,240	0,759
S5	105,26	154,626	0,178	0,376	0,757
S6	105,99	157,399	0,171	0,258	0,755
S7	106,11	158,805	0,094	0,359	0,760
S8	105,17	155,787	0,207	0,426	0,754
S9	105,38	151,858	0,305	0,339	0,749
S10	105,82	154,475	0,213	0,388	0,754
S11	105,72	150,391	0,347	0,427	0,746
S12	105,88	152,511	0,305	0,303	0,749
S13	105,01	157,063	0,172	0,382	0,756
S14	105,00	147,266	0,528	0,510	0,737
S15	104,26	153,788	0,358	0,572	0,747
S16	105,63	153,640	0,227	0,328	0,753
S17	106,03	160,664	0,044	0,377	0,762
S18	104,79	149,372	0,419	0,363	0,743
S19	105,11	154,096	0,278	0,374	0,750
S20	106,76	161,841	0,005	0,292	0,763
S21	104,23	152,417	0,429	0,482	0,745
S22	105,48	157,922	0,139	0,305	0,757
S23	104,69	146,037	0,575	0,537	0,735
S24	104,63	151,766	0,407	0,500	0,745
S25	104,53	150,263	0,486	0,509	0,741
S26	105,84	151,340	0,318	0,447	0,748
S27	105,28	157,113	0,175	0,351	0,755
S28	105,26	147,914	0,428	0,447	0,742
S29	104,64	146,168	0,619	0,592	0,734
S30	104,94	153,990	0,260	0,343	0,751
S31	105,08	155,728	0,181	0,369	0,756
S32	107,08	166,298	-0,173	0,541	0,768

Madde-toplam puan korelasyonları incelendiğinde, 3, 17, 20 ve 32 numaralı soruların ölçekten çıkarılmasının iç tutarlığı artırabileceği görülmüştür. Ancak, her dört sorunun da düşük korelasyonlara sahip oldukları, bu nedenle silinmeleriyle ortaya çıkacak farkın düşük olacağı kanısına varılarak, sonraki analizler için maddeler ölçekten çıkarılmamıştır.

4.2.2 Geçerlilik Analizi:

- Dil geçerliliği: Dil geçerliliğine ilişkin uzman görüşü alınmıştır. Alınan görüşte ölçeğin yaşayan Türkçeye yazılmış, anlaşılır ve açık ifadelerden oluştuğu belirtilmiştir.
- Kapsam geçerliliği: Kapsam geçerliliğine ilişkin uzman görüşü ilgili literatürden edinilmiştir.
- Yapı geçerliliği: Tanımlayıcı faktör analizi ile değerlendirilmiştir.

4.2.2.1. Faktör Analizi:

Faktör analizinde ilk aşama olarak, Kaiser-Meyer-Olkin örnek yeterliliği ölçütü ve Bartlett küresellik testinin anlamlılığı incelenmiştir. Yapılan analizde Kaiser-Meyer-Olkin örnek yeterliliği ölçütü değeri 0,679 ve Bartlett P değeri 0,000 olarak bulunmuştur. Kaiser-Meyer-Olkin ölçütünün 0,5'in üzerinde ve Bartlett P değerinin 0,05'in altında olması nedeniyle ölçeğin faktör analizine uygun olduğu kanısına varılmıştır.

Tek tek her bir sorunun faktör analizine uygunluğunu değerlendirmek üzere anti-imag kovaryans matrisindeki çapraz ilişki değerlerine bakılmış ve 0,5'in altında değer bulunmaması nedeniyle tüm sorular analize alınmıştır.

Faktör kısıtlaması yapılmaksızın, Eigen value 1 kabul edilerek gerçekleştirilen ilk analizde, verinin %60,8'ini açıklayan 10 boyut bulunmuştur, bu boyutlara ilişkin komponent matrisi Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Komponent matrisi-1

Soru	Boyut									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
S29	,731	,151	-,177	,155	,068	-,041	-,112	-,129	-,033	-,143
S23	,704	,027	,010	-,037	,145	-,062	,009	,227	,082	,111
S25	,677	-,099	,086	,061	,062	,075	-,056	,099	-,018	-,137
S21	,638	-,122	-,051	,036	-,141	,078	-,135	-,116	,106	,243
S15	,615	-,070	-,295	-,401	-,110	,084	-,016	-,091	-,139	,148
S24	,606	-,171	,256	,187	-,227	,139	-,102	,010	,122	-,279
S18	,574	-,108	,149	,069	-,043	-,139	,010	,135	,024	,301
S14	,571	,307	,054	-,286	-,105	,123	,218	,075	-,069	,121
S28	,553	,101	-,249	,042	,301	-,070	-,115	-,163	-,323	-,094
S1	,438	-,321	,195	,043	,013	-,056	-,002	,174	,104	,069
S19	,425	-,129	-,232	,375	,202	,106	,016	-,148	,169	,233
S12	,302	,232	,285	,068	,283	-,208	-,036	-,076	-,155	-,165
S26	,197	,535	,381	,081	-,021	,199	-,321	,028	,009	-,163
S7	-,072	,520	,140	-,007	-,239	,165	,059	,311	,338	,053
S10	,122	,493	,117	,140	-,025	-,435	,068	-,291	-,088	,232
S32	-,449	,478	,106	,324	,202	,170	-,078	,234	-,241	,202
S4	,056	,477	-,128	-,239	,045	,255	-,250	,055	,245	-,087
S11	,349	,436	-,047	,242	-,152	,104	-,340	-,230	,117	-,111
S22	,185	-,094	,579	-,200	,342	-,004	,046	-,042	,021	,250
S8	,251	,239	-,466	,067	-,085	,054	,402	,256	,070	-,260
S13	,327	-,121	-,462	,215	-,086	-,242	-,116	,278	-,039	-,017
S31	,342	-,308	,350	-,337	,184	,040	-,025	,126	,048	,019
S27	,220	,109	-,287	-,302	,583	-,032	-,211	,115	,143	-,004
S20	-,164	,392	-,145	,021	,414	-,184	,044	,403	-,251	-,034
S16	,198	,391	,059	-,039	-,406	,006	-,276	,089	-,299	,305
S17	-,093	,414	,333	-,113	,022	-,505	,128	-,105	,256	-,111
S3	-,008	,020	,110	,392	,410	,466	,167	-,057	,314	,046
S9	,327	,228	-,091	,155	,006	-,421	,361	-,228	,285	-,033
S6	,169	,154	,051	,251	,045	,412	,492	-,250	-,329	,123
S2	,287	,382	-,068	-,433	-,101	,196	,446	,051	,037	,036
S5	,280	-,179	,263	,420	-,157	-,183	,152	,499	-,047	,026
S30	,362	-,084	,363	-,075	-,037	,073	,147	-,027	-,334	-,469

Sekiz ve onuncu boyutlarda yalnızca birer soru bulunması nedeniyle, bu boyutlarda yer alan 5. ve 30. sorular çıkarılarak analiz yinelenmiş ve toplam varyansın %62,8'ini açıklayan 10 boyut bulunmuştur. Mevcut verinin Kaiser normalizasyonlu ve 13 iterasyonlu varimaks rotasyonu sonucunda Tablo 7'de yer alan matris elde edilmiştir.

Tablo 7. Komponent matrisi-2

Soru	Boyut									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
S24	,681	-,019	,293	-,053	-,021	-,018	-,306	,006	,029	-,093
S1	,680	-,104	-,212	-,055	,138	-,010	-,001	,138	-,001	-,009
S25	,654	,158	,221	-,055	,014	,034	,006	-,210	,024	-,107
S18	,632	,070	-,058	,112	,112	,056	-,001	-,016	,060	,143
S23	,589	,321	,098	,076	,077	,183	,147	-,095	-,085	-,026
S21	,584	,155	,089	-,037	-,003	,235	-,192	-,078	,020	,161
S29	,563	,174	,268	,166	-,184	,344	,095	-,185	-,005	,074
S2	,004	,794	,004	,112	-,036	-,047	,013	,162	,117	-,007
S14	,273	,696	,173	,109	,090	,023	-,011	-,034	,109	,141
S15	,392	,556	-,066	-,135	-,058	,141	-,072	-,286	-,099	,251
S26	,133	,038	,734	,075	,130	-,160	,131	,172	,064	,081
S11	,156	,046	,705	,158	-,214	,154	-,094	-,068	,002	,099
S4	-,174	,355	,420	-,073	-,008	,184	,145	,282	-,257	,040
S17	-,134	,042	,162	,689	,109	-,300	,041	,102	-,196	-,122
S10	-,074	,047	,177	,688	,046	,081	,070	-,087	,134	,290
S9	,226	,126	-,138	,682	-,187	,260	-,027	,125	,014	-,090
S12	,313	-,043	,161	,326	,222	-,038	,318	-,061	,101	,039
S22	,225	,073	-,019	,103	,693	-,117	,075	-,024	,101	-,119
S8	,222	,345	-,008	,033	-,688	-,104	,204	,041	,119	-,247
S31	,340	,191	-,137	-,113	,530	,054	-,055	,014	-,212	-,084
S19	,196	,035	,030	,046	,013	,773	-,105	-,117	,097	-,097
S13	,301	-,068	-,215	-,009	-,368	,463	,124	,024	-,257	,254
S20	-,134	-,009	-,016	,084	-,124	-,112	,768	,035	,014	,013
S27	,079	,250	,064	-,073	,091	,249	,503	-,147	-,392	-,205
S32	-,400	-,252	,211	-,046	,044	,004	,499	,309	,358	,181
S7	-,023	,153	,186	,103	-,081	-,036	,088	,796	,013	,110
S28	,311	,201	,197	,075	-,073	,282	,279	-,522	,031	,077
S6	,071	,201	-,001	,000	-,044	,094	,021	-,033	,807	-,034
S16	,083	,145	,248	,026	-,002	,007	,019	,162	,062	,726
S3	-,035	-,084	,190	-,108	,162	,395	,049	,212	,357	-,526

Ortaya çıkan matrisin incelenmesi sonucunda 9. boyutta tek soru olarak yer alan ve başka herhangi bir boyutla güçlü ilişki göstermeyen 6. soru analizden çıkarılarak, kalan 29 soru yeniden analize alınmıştır. Elde edilen 16 iterasyonlu rotasyone komponent matrisi Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Komponent matrisi-3

Soru	Boyut								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
S24	,698	,008	,239	-,068	-,052	-,051	-,283	-,061	,103
S1	,678	-,117	-,218	-,051	,037	,136	-,003	,115	-,009
S25	,664	,147	,194	-,053	-,006	-,223	,054	-,039	,093
S18	,628	,045	-,013	,122	,125	,023	,004	,113	-,105
S23	,589	,314	,077	,082	,156	-,110	,206	,054	,037
S21	,577	,159	,137	-,036	,290	-,077	-,161	,038	-,060
S29	,544	,166	,304	,169	,359	-,173	,134	-,158	,023
S2	,027	,786	-,024	,125	-,080	,140	,020	-,100	,015
S14	,292	,687	,195	,127	,010	-,016	,011	,051	-,062
S15	,377	,522	,001	-,135	,263	-,270	,006	-,007	-,291
S4	-,171	,425	,345	-,085	,094	,233	,176	,011	,057
S11	,156	,089	,702	,145	,107	-,069	-,088	-,195	,042
S26	,159	,070	,694	,077	-,261	,212	,109	,083	,029
S10	-,081	,036	,273	,705	,116	-,006	,023	,072	-,147
S9	,215	,130	-,157	,677	,254	,071	-,033	-,192	,111
S17	-,111	,067	,051	,667	-,370	,051	,043	,036	-,041
S12	,319	-,069	,184	,349	-,084	,005	,300	,170	,018
S19	,182	,085	,073	,068	,652	-,170	-,078	,069	,432
S13	,237	-,068	-,134	-,020	,648	,042	,138	-,238	-,189
S7	-,018	,206	,132	,100	-,042	,788	,003	-,094	,024
S32	-,406	-,266	,309	,001	-,028	,466	,365	,035	,107
S28	,292	,151	,275	,093	,290	-,457	,341	-,050	-,027
S20	-,157	-,068	,010	,110	-,087	,150	,720	-,170	-,046
S27	,068	,246	-,029	-,082	,153	-,193	,625	,096	,079
S8	,209	,287	-,061	,022	-,054	,022	,197	-,762	,066
S22	,270	,066	-,059	,128	-,272	-,024	,107	,616	,134
S31	,364	,212	-,208	-,115	-,025	-,050	,035	,519	,027
S3	,001	-,030	,103	-,075	,069	,132	,024	,070	,814
S16	,058	,139	,422	,040	,223	,324	-,048	,108	-,507

Ortaya çıkan tabloda, boyut sayısının 10'dan 9'a düştüğü, boyutların genel olarak anlam kazanmaya başladığı ancak bazı soruların yer aldıkları boyutlardaki diğer sorularla aralarında güçlü mantıksal ilişki bulunmadığı saptanarak, bu sorular ölçekten çıkarılmıştır. Orijinal ölçekte "öğrenmenin hızı" boyutu altında yer alan tüm sorular bu kapsamda ölçek dışı kalmıştır. Bu bağlamda 24, 21, 29, 15, 4, 12, 32, 28, 31 ve 16 numaralı sorular dışlanarak, kalan 19 soru yeniden analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda elde edilen yedi iterasyonlu rotasyone komponent matrisi Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Komponent matrisi-4

Soru	Boyut						
	1	2	3	4	5	6	7
S23	,719	,185	,066	,037	,175	,221	,084
S18	,686	,022	,044	,120	,041	-,055	-,063
S25	,673	,113	,056	-,102	,200	,004	,100
S1	,605	-,063	-,079	-,032	-,215	-,089	,001
S2	,094	,818	-,028	,068	-,026	,008	-,003
S14	,432	,627	-,075	,066	,161	-,031	,010
S8	,041	,548	,481	-,022	,004	,219	-,017
S7	-,234	,437	-,068	,143	,270	-,003	-,006
S22	,373	-,056	-,707	,083	-,051	,104	,048
S13	,280	-,114	,660	,024	-,056	,144	-,008
S10	,043	-,011	,001	,758	,252	-,002	-,093
S9	,182	,199	,241	,670	-,175	-,028	,230
S17	-,155	,100	-,300	,654	,105	,142	-,129
S26	,052	,129	-,233	,051	,795	,112	-,013
S11	,143	,042	,237	,146	,759	-,088	,087
S27	,207	,019	,040	-,086	,036	,759	,120
S20	-,214	,039	,036	,174	-,011	,703	-,099
S3	-,120	,048	-,202	-,094	,036	,064	,848
S19	,365	-,107	,341	,075	,050	-,065	,629

Elde edilen tabloda sorular yerlerine yerleştirilerek ilişkiler değerlendirilmiştir (Tablo 10).

Tablo 10. Komponent matrisi-5

Soru	Boyut						
	1	2	3	4	5	6	7
Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.	,719						
Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir.	,686						
Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır.	,673						
Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder.	,605						
En başarılı öğrenciler, bir şeyleri hızlı öğrenen öğrencilerdir.		,818					
Okulda ne kadar iyi olduğun ne kadar zeki olduğuna bağlıdır.		,627					
Eğer bir kişi bir problemi anlamak için çok uğraşırsa büyük olasılıkla sonunda akli karışacaktır.		,548					
Gerçekten zeki olan öğrencilerin okulda başarılı olmak için diğerleri kadar çok çalışmaları gerekmez.		,437					
Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır.			,707				
Birkaç farklı teoriyi öğrencilere sunup hangisinin en iyisi olduğu konusunda öğrencilerin karar vermesini sağlayan eğiticileri daha çok beğeniyorum.			,660				
Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.				,758			
Çok fazla teori olması yalnızca bazı şeyleri daha da karmaşıktırmaya yarar.				,670			
Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir.				,654			
Zeki insanlar zeki doğmuşlardır.					,795		
İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur.					,759		
Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım.						,759	
Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım.						,703	
İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır.							,848
Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir.							,629

Boyutlar altındaki sorular incelendiğinde, 1. boyutta yer alan soruların “bilginin kesinliğine”, 2. boyutta yer alan soruların “öğrenme sürecine/ başarıya” ilişkin olduğu görülmüştür. 3. ve 4. boyutta yer alan soruların “bilginin basitliği” ve “anlaşılabilirliği” ile ilişkili olup “bilginin yapısı” boyutunun iki alt boyutu olduğu kanısına varılmıştır. 5. boyutta yer alan sorular “doğuştan/sabit yeteneklilik” kavramını göstermektedir. 3. ve 4. boyutlara benzer şekilde, 6. ve 7. boyutların da bilginin kaynağına ilişkin “otorite/uzman görüşü”ne yaklaşımı gösteren boyutun iki alt boyutu olduğu izlenimi edinilmiştir.

Sonuç olarak elde edilen 19 soruluk ölçek; tüm faktör yükleme değerlerinin eşik değer olan 0,4'ün üzerinde olduğu, bir başka değişkenle 0,9 veya üzeri değerlerde korelasyon gösteren sorunun bulunmadığı, yapı geçerliliğine sahip bir ölçeğe dönüşmüştür. Faktör yükü ortalamaları 1. boyut için 0,671, 2. boyut için 0,608, 3. boyut için 0,690, 4. boyut için 0,777, 5. boyut için 0,735 ve genel ortalama için 0,687 olarak bulunmuştur. Yapılan son analizde, ölçeğin içerdiği beş boyutun başlangıçta olduğu gibi varyansların %60,8'ini açıkladığı, bu anlamda ölçekten çıkarılan soru ve boyutların anlam kaybına yol açmadığı izlenmiştir.

Yinelenen iç tutarlılık analizinde Cronbach alpha düzeyinin 0,642 ile sorgulanabilir güvenilirlik düzeye düştüğü, alt boyutların α değerlerinin 0,555 ile 0,688 arasında değiştiği görülmüştür.

Elde edilen son ölçekte soruların boyutlara dağılımı Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 12. Orijinal ölçek ve elde edilen ölçekte soruların boyutlara dağılımı

	Orijinal ölçekte ait olduğu boyut					Elde edilen ölçekte ait olduğu boyut				
	Bilginin kesinliği	Bilgi edinmenin hızı	Bilginin yapısı	Doğuştan/sabit yetenek	Otorite/uzman bilgisi	Bilginin kesinliği	Öğrenme süreci/başarısı	Bilginin yapısı	Doğuştan/sabit yetenek	Otorite/uzman bilgisi
Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.	ü					ü				
Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir.	ü					(				
Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır.	(					(				
Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder.	(					(				
En başarılı öğrenciler, bir şeyleri hızlı öğrenen öğrencilerdir.		ü					ü			
Okulda ne kadar iyi olduğun ne kadar zeki olduğuna bağlıdır.				ü			ü			
Eğer bir kişi bir problemi anlamak için çok uğraşursa büyük olasılıkla sonunda akli karışacaktır.			ü				ü			
Gerçekten zeki olan öğrencilerin okulda başarılı olmak için diğerleri kadar çok çalışmaları gerekmez.				ü			ü			
Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır.			ü					ü		
Birkaç farklı teoriyi öğrencilere sunup hangisinin en iyisi olduğu konusunda öğrencilerin karar vermesini sağlayan eğiticileri daha çok beğeniyorum.	ü							ü		
Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.			ü					ü		
Çok fazla teori olması yalnızca bazı şeyleri daha da karmaşıktırmaya yarar.			ü					ü		
Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir.			ü					ü		
Zeki insanlar zeki doğmuşlardır.				ü					ü	
İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur.				ü					ü	
Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım.					ü					ü
Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım.			ü							ü
İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır.	ü									ü
Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir.					ü					ü

Her iki ölçekte bilginin kesinliği ve bilginin yapısı boyutlarına ait önermeler büyük ölçüde benzerlik göstermiştir. Orijinal ölçekte doğuştan/sabit yeteneklilik boyutunda

yer alan iki soru elde edilen ölçekte yerlerini korurken, diğer iki soru akademik başarı ile ilişkilendirilmiştir. Benzer şekilde otorite/uzman bilgisi boyutundaki dört sorudan ikisi orijinal ölçekle aynı boyutta yer alırken, diğer iki soru bilginin kesinliği ve yapısı boyutlarından gelmiştir.

4.3. Epistemik İnançların Değerlendirilmesi

Tüm sorular için ortalama puan 3,35 ($\pm 1,19$) olmuştur. Her bir soru için alınan ortalama puanlar ve standart sapmaları Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Puan ortalamaları

Boyut	Soru	Puan ortalaması	S
Bilginin kesinliği	Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder.	4,02	1,24
	Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir.	3,97	1,20
	Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.	4,06	1,14
	Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır.	4,23	0,99
Öğrenme süreci/başarı	En başarılı öğrenciler, bir şeyleri hızlı öğrenen öğrencilerdir.	3,47	1,14
	Gerçekten zeki olan öğrencilerin okulda başarılı olmak için diğerleri kadar çok çalışmaları gerekmez.	2,65	1,20
	Eğer bir kişi bir problemi anlamak için çok uğraşırsa büyük olasılıkla sonunda akli karışacaktır.	3,58	1,16
	Okulda ne kadar iyi olduğun ne kadar zeki olduğuna bağlıdır.	3,75	1,29
Bilginin yapısı	Çok fazla teori olması yalnızca bazı şeyleri daha da karmaşıklaştırmaya yarar.	3,37	1,28
	Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.	2,93	1,30
	Birkaç farklı teoriyi öğrencilere sunup hangisinin en iyisi olduğu konusunda öğrencilerin karar vermesini sağlayan eğiticileri daha çok beğeniyorum.	3,74	1,11
	Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir.	2,72	1,10
	Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır.	3,27	1,12
Doğuştan	İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur.	3,03	1,30
	Zeki insanlar zeki doğmuşlardır.	2,92	1,29
Otorite/uzman bilgisi	İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır.	2,86	1,16
	Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir.	3,65	1,12
	Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım.	1,99	1,06
	Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım.	3,48	1,09

Puan ortalamaları incelendiğinde “Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır” ifadesinin en az katılınan, “Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım” ifadesinin ise en fazla katılınan ifade oldukları görülmektedir. Öğrenme süreci/başarı boyutunda bir, bilginin yapısı boyutunda iki, doğuştan/sabit yetenek boyutunda bir ve otorite/uzman bilgisi boyutunda iki sorunun skorlarının orta değer olan 3,00’ün altında olduğu izlenmiştir.

Boyutlara göre ortalamalar değerlendirildiğinde; doğuştan/sabit yetenek boyutunda hafif dereceli subjektivist yönelim, otorite/uzman bilgisi boyutunda orta değer, diğer boyutlarda objektivist yönelim bulunmuştur. En yüksek puan ortalamasının bilginin kesinliği, en düşük puan ortalamasının doğuştan yetenek boyutunda olduğu görülmüştür (Tablo 14).

Tablo 14. Boyutlara göre puan ortalamaları

Boyut	Puan ortalaması	S
Bilginin kesinliği	4,07	1,14
Öğrenme süreci/başarısı	3,36	1,20
Bilginin yapısı	3,20	1,18
Doğuştan/sabit yetenek	2,98	1,29
Otorite/uzman bilgisi	3,00	1,11

Cinsiyete göre puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığı bağımsız gruplarda T testi ile değerlendirilmiştir. Levene testi göz önüne alınarak yapılan değerlendirme sonucunda elde edilen değerler Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. Cinsiyete göre puan ortalamaları ve ortalamalar arasındaki fark

Boyut	Soru	$\bar{X}$ (Kızlar)	$\bar{X}$ (Erkekler)	t	p
Bilginin kesiniği	Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder.	4,04(±1,17)	4,01(±1,30)	,128	,898
	Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir.	4,09(±1,12)	3,86(±1,27)	1,190	,236
	Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.	4,25(±1,06)	3,88(±1,18)	2,125	,035
	Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır.	4,30(±1,01)	4,16(±0,97)	,876	,382
Öğrenme süreci/başarı	En başarılı öğrenciler, bir şeyleri hızlı öğrenen öğrencilerdir.	3,59(±1,09)	3,33(±1,19)	1,458	,147
	Gerçekten zeki olan öğrencilerin okulda başarılı olmak için diğerleri kadar çok çalışmaları gerekmez.	2,69(±1,22)	2,64(±1,20)	,261	,794
	Eğer bir kişi bir problemi anlamak için çok uğraşırsa büyük olasılıkla sonunda akli karışacaktır.	3,44(±1,20)	3,74(±1,09)	-1,657	,100
	Okulda ne kadar iyi olduğun ne kadar zeki olduğuna bağlıdır.	3,90(±1,04)	3,63(±1,22)	1,538	,126
Bilginin yapısı	Çok fazla teori olması yalnızca bazı şeyleri daha da karmaşıklaştırmaya yarar.	3,43(±1,23)	3,30(±1,33)	,618	,537
	Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.	2,98(±1,33)	2,88(±1,28)	,485	,628
	Birkaç farklı teoriyi öğrencilere sunup hangisinin en iyisi olduğu konusunda öğrencilerin karar vermesini sağlayan eğiticileri daha çok beğeniyorum.	3,73(±1,09)	3,73(±1,17)	,000	1,000
	Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir.	2,83(±1,20)	2,63(±0,97)	1,159	,248
	Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır.	3,34(±1,09)	3,21(±1,14)	,708	,480
Doğru yetenek	İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur.	3,06(±1,22)	3,01(±1,37)	,244	,808
	Zeki insanlar zeki doğmuşlardır.	2,96(±1,24)	2,86(±1,34)	,491	,624
Otorite/uzman bilgisi	İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır.	2,84(±1,07)	2,89(±1,24)	-,272	,786
	Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir.	3,89(±1,08)	3,43(±1,12)	2,657	,009
	Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım.	1,94(±1,16)	2,04(±0,95)	-,597	,552
	Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım.	3,45(±1,16)	3,51(±1,02)	-,363	,717

Kız ve erkek öğrencilerin puan ortalamaları karşılaştırıldığında, yalnızca "Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir" ve "Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir" önermelerine verilen yanıtlar arasında fark

bulunmuştur. Veri incelendiğinde, kızların birinci ifadeye katılma ve ikinci ifadeye katılmama oranları anlamlı ölçüde daha fazla bulunmuştur.

Dönemlere göre puan ortalamaları arasındaki fark Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16. Dönemlere göre puan ortalamaları ve ortalamalar arasındaki fark

Boyut	Soru	Dönem 1 `X	Dönem 3 `X	Dönem 5 `X	Dönem 1-5 p	Dönem 1-3 p	Dönem 3-5 p
Bilginin kesinliği	Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder.	3,84(±1,22)	4,25(±1,14)	4,05(±1,32)	0,410	0,065	0,443
	Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir.	3,67(±1,22)	4,25(±1,12)	4,15(±1,16)	0,045	0,008	0,690
	Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.	4,04(±1,169)	4,33(±0,973)	3,74(±1,21)	0,208	0,153	0,012
	Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır.	4,28(±1,00)	4,25(±1,03)	4,13(±0,95)	0,456	0,892	0,565
Öğrenme süreci/başarı	En başarılı öğrenciler, bir şeyleri hızlı öğrenen öğrencilerdir.	3,51(±1,04)	3,58(±1,26)	3,21(±1,15)	0,165	0,746	0,152
	Gerçekten zeki olan öğrencilerin okulda başarılı olmak için diğerleri kadar çok çalışmaları gerekmez.	2,62(±1,23)	2,69(±1,38)	2,69(±0,92)	0,741	0,772	1,000
	Eğer bir kişi bir problemi anlamak için çok uğraşırsa büyük olasılıkla sonunda akli karışacaktır.	3,46(±1,07)	3,69(±1,18)	3,67(±1,26)	0,376	0,267	0,921
	Okulda ne kadar iyi olduğun ne kadar zeki olduğuna bağlıdır.	3,81(±1,06)	3,88(±1,23)	3,51(±1,12)	0,171	0,727	0,142
Bilginin yapısı	Çok fazla teori olması yalnızca bazı şeyleri daha da karmaşıktır.	3,29(±1,23)	3,48(±1,28)	3,33(±1,38)	0,866	0,406	0,600
	Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.	3,19(±1,24)	3,02(±1,39)	2,33(±1,11)	0,001	0,483	0,013
	Birkaç farklı teoriyi öğrencilere sunup hangisinin en iyisi olduğu konusunda öğrencilerin karar vermesini sağlayan eğiticileri daha çok beğeniyorum.	3,64(±1,10)	3,71(±1,05)	3,90(±1,27)	0,268	0,710	0,448
	Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir.	2,93(±1,16)	2,73(±0,99)	2,36(±1,04)	0,012	0,327	0,086
	Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır.	3,28(±1,10)	3,40(±1,13)	3,10(±1,14)	0,440	0,529	0,212
Doğuştan	İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur.	3,04(±1,29)	3,19(±1,27)	2,82(±1,34)	0,396	0,528	0,180
	Zeki insanlar zeki doğmuşlardır.	3,09(±1,33)	3,04(±1,40)	2,44(±0,91)	0,003	0,846	0,022
Otorite/uzman bilgisi	İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır.	3,58(±1,18)	2,81(±1,16)	2,64(±1,11)	0,096	0,304	0,491
	Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir.	3,64(±1,00)	3,54(±1,26)	3,85(±1,14)	0,324	0,641	0,233
	Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım.	2,01(±1,11)	2,08(±1,05)	1,82(±1,00)	0,366	0,753	0,241
	Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım.	3,46(±1,15)	3,56(±1,09)	3,41(±0,99)	0,807	0,650	0,509

Dönem 1 ve 5 öğrencileri arasında “Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır”, “Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir”, “Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir” ve “Zeki insanlar zeki doğmuşlardır” ifadelerine katılım açısından anlamlı fark bulunmuştur. Ortalama puanlar incelendiğinde üçüncü ifade dışındaki önermelerin tümünde öğrencilerin yanıtlarının zamanla daha objektivist yönelim gösterdiği izlenmiştir. Dönem 1 ve 3 öğrencileri arasında yalnızca “Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir” ifadesine katılım açısından fark bulunmuş, dönem 3 öğrencilerinin daha objektivist bir noktada durdukları görülmüştür. Dönem 3 ve 5 öğrencileri arasındaysa, “Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır”, “Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir” ve “Zeki insanlar zeki doğmuşlardır” önermelerine yaklaşımda anlamlı fark bulunmuş, her üç soru için dönem 3 öğrencilerinin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu izlenmiştir.

Kız öğrencilerdeki dönemler arası puan ortalaması farklılıkları ve erkekler öğrencilerdeki dönemler arası puan ortalaması farklılıkları Tablo 17 ve 18’de sunulmuştur.

Tablo 17. Kız öğrencilerde dönemler arası puan ortalaması farklılıkları

Boyut	Soru	Dönem 1 `X	Dönem 3 `X	Dönem 5 `X	Dönem 1-5 p	Dönem 1-3 p	Dönem 3-5 p
Bilginin kesiniği	Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder.	3,93(±1,22)	4,05(±1,23)	4,28(±1,02)	0,291	0,716	0,537
	Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir.	3,64(±1,08)	4,70(±0,80)	4,44(±1,10)	0,011	0,000	0,414
	Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.	3,95(±1,15)	4,74(±0,56)	4,44(±1,04)	0,123	0,001	0,301
	Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır.	4,24(±1,03)	4,15(±1,23)	4,61(±0,61)	0,159	0,769	0,158
Öğrenme süreci/başarı	En başarılı öğrenciler, bir şeyleri hızlı öğrenen öğrencilerdir.	3,62(±0,99)	3,80(±1,28)	3,28(±1,07)	0,237	0,543	0,185
	Gerçekten zeki olan öğrencilerin okulda başarılı olmak için diğerleri kadar çok çalışmaları gerekmez.	2,69(±1,14)	2,80(±1,61)	2,56(±0,92)	0,659	0,786	0,565
	Eğer bir kişi bir problemi anlamak için çok uğraşırsa büyük olasılıkla sonunda akli karışacaktır.	3,19(±1,09)	3,75(±1,21)	3,67(±1,37)	0,157	0,073	0,843
	Okulda ne kadar iyi olduğun ne kadar zeki olduğuna bağlıdır.	3,88(±0,97)	4,15(±1,14)	3,67(±1,09)	0,452	0,338	0,190
Bilginin yapısı	Çok fazla teori olması yalnızca bazı şeyleri daha da karmaşıklaştırmaya yarar.	3,38(±1,10)	3,50(±1,36)	3,44(±1,42)	0,852	0,714	0,903
	Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.	3,19(±1,27)	3,25(±1,41)	2,17(±1,10)	0,004	0,869	0,013
	Birkaç farklı teoriyi öğrencilere sunup hangisinin en iyisi olduğu konusunda öğrencilerin karar vermesini sağlayan eğitimcileri daha çok beğeniyorum.	3,62(±1,01)	3,65(±1,23)	4,06(±1,11)	0,142	0,917	0,294
	Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir.	2,95(±1,19)	2,85(±1,14)	2,50(±1,30)	0,193	0,749	0,381
	Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır.	3,17(±1,03)	3,55(±1,19)	3,50(±1,10)	0,266	0,199	0,894
Doğuştan	İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur.	2,90(±1,10)	3,60(±1,19)	2,83(±1,38)	0,832	0,027	0,074
	Zeki insanlar zeki doğmuşlardır.	3,07(±1,33)	3,25(±1,29)	2,39(±0,70)	0,012	0,620	0,015
Otorite/uzman bilgisi	İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır.	3,00(±1,13)	2,70(±1,03)	2,61(±0,98)	0,208	0,318	0,787
	Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir.	3,79(±0,87)	3,70(±1,49)	4,33(±0,91)	0,031	0,813	0,127
	Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım.	2,02(±1,22)	1,90(±1,17)	1,78(±1,06)	0,460	0,706	0,738
	Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım.	3,48(±1,23)	3,55(±1,23)	3,28(±0,90)	0,489	0,827	0,446

Dönem 1 ve 5'te öğrenim görmekte olan kız öğrencilerin "Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir", "Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir" ve "Zeki insanlar zeki doğmuşlardır" önermelerinden aldıkları puanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur. İlk iki ifade için dönem 5 öğrencilerinin, 3. ifade için ise dönem 1 öğrencilerinin daha objektivist yaklaşım gösterdikleri saptanmıştır. "İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur", "Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir" ve "Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir" önermelerine ilişkin dönem 3 öğrencilerinin puanları dönem 1 öğrencilerine göre anlamlı ölçüde yüksektir. "Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır" ve "Zeki insanlar zeki doğmuşlardır" ifadelerine dönem 3 öğrencileri dönem 5 öğrencilerine göre anlamlı ölçüde daha objektivist yanıtlar vermişlerdir.

Tablo 18. Erkek öğrencilerde dönemler arası puan ortalaması farklılıkları

Boyut		Dönem 1	Dönem 3	Dönem 5	Dönem 1-5 p	Dönem 1-3 p	Dönem 3-5 p
	Soru	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$			
Bilginin kesinliği	Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder.	3,70(±1,30)	4,38(±1,07)	3,86(±1,53)	0,708	0,033	0,152
	Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir.	3,70(±1,44)	3,97(±1,20)	3,90(±1,18)	0,606	0,444	0,849
	Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.	4,19(±1,21)	4,09(±1,09)	3,14(±1,01)	0,003	0,761	0,002
	Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır.	4,33(±0,96)	4,31(±0,906)	3,71(±1,01)	0,035	0,932	0,028
Öğrenme süreci/başarı	En başarılı öğrenciler, bir şeyleri hızlı öğrenen öğrencilerdir.	3,33(±1,11)	3,44(±1,24)	3,14(±1,24)	0,577	0,738	0,402
	Gerçekten zeki olan öğrencilerin okulda başarılı olmak için diğerleri kadar çok çalışmaları gerekmez.	2,52(±1,37)	2,63(±1,24)	2,81(±0,93)	0,386	0,755	0,562
	Eğer bir kişi bir problemi anlamak için çok uğraşırsa büyük olasılıkla sonunda akli karışacaktır.	3,89(±0,89)	3,66(±1,18)	3,67(±1,20)	0,465	0,393	0,975
	Okulda ne kadar iyi olduğun ne kadar zeki olduğuna bağlıdır.	3,70(±1,20)	3,72(±1,27)	3,38(±1,16)	0,354	0,963	0,334
Bilginin yapısı	Çok fazla teori olması yalnızca bazı şeyleri daha da karmaşıklaştırmaya yarar.	3,15(±1,41)	3,47(±1,24)	3,24(±1,38)	0,825	0,357	0,529
	Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.	3,19(±1,21)	2,88(±1,39)	2,48(±1,12)	0,043	0,368	0,276
	Birkaç farklı teoriyi öğrencilere sunup hangisinin en iyisi olduğu konusunda öğrencilerin karar vermesini sağlayan eğiticileri daha çok beğeniyorum.	3,67(±1,24)	3,75(±0,95)	3,76(±1,41)	0,805	0,771	0,971
	Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir.	2,89(±1,12)	2,66(±0,90)	2,24(±0,77)	0,028	0,381	0,087
	Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır.	3,44(±1,19)	3,31(±1,09)	2,76(±1,09)	0,047	0,658	0,078
Doğuştan	İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur.	3,26(±1,53)	2,94(±1,27)	2,81(±1,33)	0,291	0,390	0,726
	Zeki insanlar zeki doğmuşlardır.	3,11(±1,34)	2,91(±1,47)	2,48(±1,08)	0,083	0,580	0,225
Otorite/uzman bilgisi	İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır.	3,07(±1,27)	2,88(±1,24)	2,67(±1,24)	0,271	0,545	0,552
	Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir.	3,41(±1,15)	3,44(±1,11)	3,43(±1,17)	0,950	0,919	0,978
	Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım.	2,00(±0,92)	2,19(±0,97)	1,86(±0,96)	0,604	0,451	0,228
	Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım.	3,44(±1,01)	3,56(±1,01)	3,52(±1,08)	0,795	0,657	0,895

Erkek öğrencilerde dönem 1 ve 5 puan ortalamaları karşılaştırıldığında “Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır”, “Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir”, “Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır”, “Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir” ve “Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır” önermelerine verilen yanıtlarda anlamlı fark bulunduğu ve dönem 1’e devam eden öğrencilerin daha objektivist yaklaşıma sahip oldukları görülmüştür. Dönem 1 ve 3 öğrencileri arasında yalnızca “Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder” önermesinde dönem 3 öğrencilerinin anlamlı ölçüde yüksek puana sahip oldukları; dönem 3 ve 5 karşılaştırmasında ise “Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir” ve “Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır” ifadelerinde dönem 3 öğrencilerinin puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Dönemlerle puanlar arasındaki korelasyonlar cinsiyetler açısından incelendiğinde anlamlı ilişki saptanan parametreler Tablo 19’da gösterilmiştir:

Tablo 19. Cinsiyete göre dönemlerle puanlar arasında saptanan anlamlı koşutluklar

Cinsiyet	Soru	Pearson R	p
Kızlar	Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.	0,225	0,440
	Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir.	0,348	0,020
	Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.	0,237	0,035
Erkekler	Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir.	-0,256	0,022
	Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım.	-0,305	0,006
	Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır.	-0,224	0,046
	Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır.	-0,235	0,036

Analiz sonucunda; kızlarda bilginin kesinliği boyutunda yer alan iki ve bilginin yapısı boyutunda yer alan bir soruya ilişkin puanların dönemle orta dereceli pozitif korelasyon gösterdiği; erkeklerde ise bilginin kesinliği boyutunda yer alan bir ve bilginin yapısı boyutunda yer alan üç soruya ilişkin puanların dönemle orta dereceli negatif korelasyon gösterdiği saptanmıştır.

Puanlarla annelerin öğrenim durumu arasındaki ilişkiler Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20. Annelerin öğrenim durumuna göre puan ortalamaları arasındaki farklar

Boyut	Soru	İlkokul ve altı `X	Ortaokul ve üstü `X	t	p
Bilginin kesinliği	Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder.	3,85(±1,32)	4,12(±)1,17	-1,348	0,180
	Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir.	3,85(±1,28)	4,06(±)1,14	-1,081	0,281
	Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.	3,75(±1,23)	4,26(±)1,04	-2,830	0,005
	Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır.	4,19(±0,99)	4,27(±)0,99	-0,513	0,609
Öğrenme süreci/başarı	En başarılı öğrenciler, bir şeyleri hızlı öğrenen öğrencilerdir.	3,49(±1,18)	3,46(±)1,11	0,169	0,866
	Gerçekten zeki olan öğrencilerin okulda başarılı olmak için diğerleri kadar çok çalışmaları gerekmez.	2,58(±1,15)	2,71(±)1,25	-0,672	0,503
	Eğer bir kişi bir problemi anlamak için çok uğraşursa büyük olasılıkla sonunda akli karışacaktır.	3,61(±1,13)	3,58(±)1,17	0,159	0,874
	Okulda ne kadar iyi olduğun ne kadar zeki olduğuna bağlıdır.	3,78(±1,08)	3,76(±)1,17	0,105	0,917
Bilginin yapısı	Çok fazla teori olması yalnızca bazı şeyleri daha da karmaşıktırmaya yarar.	3,19(±1,37)	3,47(±)1,22	-1,353	0,178
	Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.	2,90(±1,28)	2,94(±)1,32	-0,194	0,846
	Birkaç farklı teoriyi öğrencilere sunup hangisinin en iyisi olduğu konusunda öğrencilerin karar vermesini sağlayan eğiticileri daha çok beğeniyorum.	3,81(±1,15)	3,67(±)1,12	0,773	0,441
	Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir.	2,64(±0,92)	2,78(±)1,19	-0,755	0,451
	Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır.	3,05(±1,15)	3,41(±)1,08	-1,973	0,050
Doğuştan yetenek	İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur.	2,95(±1,24)	3,09(±)1,33	-0,660	0,510
	Zeki insanlar zeki doğmuşlardır.	2,97(±1,19)	2,88(±)1,35	0,406	0,686
Otorite/uzman bilgisi	İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır.	2,53(±1,28)	3,06(±)1,04	-2,723	0,008
	Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir.	3,51(±1,04)	3,75(±)1,17	-1,312	0,192
	Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım.	1,98(±0,97)	1,99(±)1,12	-0,040	0,968
	Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım.	3,56(±1,09)	3,43(±)1,09	0,722	0,472

Annelerin öğrenim durumuna göre farklı gruplamalar yapılarak gerçekleştirilen analizlerde yalnızca anneleri ilkökul ve altı düzeyde öğrenim görmüş olanlarla ortaokul ve üstü düzeyde öğrenim görmüş olanlar arasında anlamlı farklılıklar

bulunmuştur. Annesi ortaokul ve üstü düzeyde öğrenim görmüş olan öğrencilerin “Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir”, “Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır” ve “İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır” önermelerine ilişkin puan ortalamaları anlamlı ölçüde daha yüksektir. Benzer ilişki korelasyon analiz ile de bulunmuştur (Tablo 21).

Tablo 21. Annelerin öğrenim durumuyla puanlar arasındaki korelasyonlar

Boyut		Pearson's R	p
Bilginin kesinliği	Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder.	0,086	0,280
	Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir.	0,109	0,172
	Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.	0,229	0,004
	Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır.	0,060	0,456
Öğrenme süreci/başarı	En başarılı öğrenciler, bir şeyleri hızlı öğrenen öğrencilerdir.	0,024	0,760
	Gerçekten zeki olan öğrencilerin okulda başarılı olmak için diğerleri kadar çok çalışmaları gerekmez.	0,084	0,291
	Eğer bir kişi bir problemi anlamak için çok uğraşursa büyük olasılıkla sonunda aklı karışacaktır.	0,010	0,903
	Okulda ne kadar iyi olduğun ne kadar zeki olduğuna bağlıdır.	0,001	0,993
Bilginin yapısı	Çok fazla teori olması yalnızca bazı şeyleri daha da karmaşıklaştırmaya yarar.	0,083	0,299
	Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.	-0,001	0,988
	Birkaç farklı teoriyi öğrencilere sunup hangisinin en iyisi olduğu konusunda öğrencilerin karar vermesini sağlayan eğiticileri daha çok beğeniyorum.	-0,088	0,268
	Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir.	0,089	0,265
	Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır.	0,151	0,058
Doğuştan yetenek	İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur.	0,008	0,921
	Zeki insanlar zeki doğmuşlardır.	0,049	0,544
Otorite/uzman bilgisi	İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır.	0,127	0,112
	Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir.	0,026	0,743
	Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım.	0,039	0,628
	Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım.	-0,085	0,289

Tablo 22. Babaların öğrenim durumuna göre puan ortalamaları arasındaki farklar

Boyut	Soru	İlkokul ve altı `X	Ortaokul ve üstü `X	t	p
Bilginin kesinliği	Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder.	3,79(±1,36)	4,08(±1,20)	-10,209	0,229
	Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir.	3,76(±1,28)	4,04(±1,18)	-10,205	0,230
	Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.	3,67(±1,29)	4,18(±1,07)	-20,085	0,043
	Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır.	4,15(±1,06)	4,26(±0,97)	-0,569	0,570
Öğrenme süreci/başarı	En başarılı öğrenciler, bir şeyleri hızlı öğrenen öğrencilerdir.	3,52(±1,15)	3,46(±1,13)	0,247	0,805
	Gerçekten zeki olan öğrencilerin okulda başarılı olmak için diğerleri kadar çok çalışmaları gerekmez.	2,45(±1,06)	2,71(±1,25)	-10,098	0,274
	Eğer bir kişi bir problemi anlamak için çok uğraşırsa büyük olasılıkla sonunda akli karışacaktır.	3,27(±1,23)	3,67(±1,12)	-10,793	0,075
	Okulda ne kadar iyi olduğun ne kadar zeki olduğuna bağlıdır.	3,76(±1,09)	3,77(±1,15)	-0,055	0,956
Bilginin yapısı	Çok fazla teori olması yalnızca bazı şeyleri daha da karmaşıklaştırmaya yarar.	3,21(±1,32)	3,40(±1,27)	-0,769	0,443
	Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.	2,91(±1,36)	2,93(±1,30)	-0,076	0,939
	Birkaç farklı teoriyi öğrencilere sunup hangisinin en iyisi olduğu konusunda öğrencilerin karar vermesini sağlayan eğiticileri daha çok beğeniyorum.	3,70(±1,13)	3,73(±1,13)	-0,150	0,881
	Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir.	2,64(±0,96)	2,75(±1,13)	-0,548	0,584
	Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır.	3,06(±1,17)	3,33(±1,10)	-10,249	0,214
Doğuştan yetenek	İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur.	2,91(±1,28)	3,07(±1,30)	-0,639	0,524
	Zeki insanlar zeki doğmuşlardır.	2,79(±1,19)	2,94(±1,32)	-0,620	0,536
Otorite/uzman bilgisi	İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır.	2,70(±1,38)	2,90(±1,10)	-0,801	0,428
	Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir.	3,48(±1,12)	3,71(±1,13)	-10,008	0,315
	Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım.	2,00(±1,03)	1,98(±1,07)	0,076	0,939
	Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım.	3,70(±1,19)	3,42(±1,06)	10,299	0,196

Annelerde olduğu gibi babaların öğrenim düzeyi açısından yapılan gruplamalarda da tek anlamlı fark, babası ilkokul ve altı düzeyde öğrenim görmüş olanlarla ortaokul ve üstü düzeyde öğrenim görmüş olanlar arasında bulunmuştur. Babası ortaokul ve üstü düzeyde öğrenim görmüş olan öğrencilerin "Benim inandığım ahlaki kurallar

herkes için geçerlidir” önermesine yanıtları anlamlı ölçüde daha objektivist yönelimlidir.

Puanlarla babaların öğrenim durumu arasındaki koşutluk ilişkisi Tablo 23’te gösterilmiştir.

Tablo 23. Babaların öğrenim durumuyla puanlar arasındaki korelasyonlar

Boyut		Pearson's R	p
Bilginin kesinliği	Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder.	0,101	0,205
	Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir.	0,052	0,517
	Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.	0,170	0,033
	Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır.	0,074	0,354
Öğrenme süreci/başarı	En başarılı öğrenciler, bir şeyleri hızlı öğrenen öğrencilerdir.	-0,024	0,765
	Gerçekten zeki olan öğrencilerin okulda başarılı olmak için diğerleri kadar çok çalışmaları gerekmez.	0,100	0,208
	Eğer bir kişi bir problemi anlamak için çok uğraşırsa büyük olasılıkla sonunda akli karışacaktır.	0,070	0,380
	Okulda ne kadar iyi olduğun ne kadar zeki olduğuna bağlıdır.	-0,006	0,943
Bilginin yapısı	Çok fazla teori olması yalnızca bazı şeyleri daha da karmaşıklaştırmaya yarar.	-0,057	0,479
	Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.	-0,014	0,860
	Birkaç farklı teoriyi öğrencilere sunup hangisinin en iyisi olduğu konusunda öğrencilerin karar vermesini sağlayan eğiticileri daha çok beğeniyorum.	0,002	0,982
	Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir.	0,047	0,560
	Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır.	0,117	0,140
Doğuştan	İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur.	0,021	0,794
	Zeki insanlar zeki doğmuşlardır.	0,034	0,672
Otorite/uzman bilgisi	İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır.	0,083	0,297
	Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir.	0,009	0,909
	Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım.	0,084	0,294
	Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım.	-0,119	0,137

Anne ve babalarının öğrenim durumlarıyla öğrencilerin puanları arasındaki koşutluk ilişkisi incelendiğinde, hem anne hem de baba için öğrenim düzeyi yükseldikçe “Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir” diyenlerin sayısının azaldığı görülmüştür.

Cinsiyetler açısından anne ve babanın eğitim düzeyleriyle skorlar arasındaki ilişki incelendiğinde; kız öğrencilerde annenin öğrenim düzeyi yükseldikçe "İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır" önermesine katılım azalmaktadır (R:0,270, p:0,015). Babaların öğrenim düzeyiyle de aynı parametre arasında orta dereceli ilişki bulunmuştur (R:0,303, p:0,006).

Erkek öğrencilerde ise annenin öğrenim düzeyi yükseldikçe "Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir" ifadesine katılım azalmakta (R:0,425, p:0,000); babanın öğrenim düzeyi yükseldikçe hem bu ifadeye katılım azalmakta (R:0,316, p:0,005) hem de "Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder" ifadesine katılım artmaktadır (R:0,237, p:0,035).

Öğrencilerin okul başarılarına ilişkin algıları ile puan ortalamaları arasındaki ilişki araştırıldığında, kendisini çok başarılı ve başarılı olarak tanımlayan öğrencilerin "Birkaç farklı teoriyi öğrencilere sunup hangisinin en iyisi olduğu konusunda öğrencilerin karar vermesini sağlayan eğitimcileri daha çok beğeniyorum" ve "Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir" ifadelerine anlamlı ölçüde daha objektivist yanıtlar verdikleri görülmüştür. Tersine, kendi akademik başarısını orta ve başarısız olarak tanımlayan öğrenciler, "Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım" önermesine yanıtları daha objektivist yönelimlidir. Öğrencilerin okul başarılarına ilişkin algılarına göre puan ortalamaları arasındaki farklar Tablo 24'te sunulmuştur.

Tablo 24. Okul başarısına ilişkin algıya göre puan ortalamaları arasındaki farklar

Boyut	Soru	Çok başarılı ve başarılı $\bar{X}$	Orta ve başarısız $\bar{X}$	t	p
Bilginin kesinliği	Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder.	4,03(±1,25)	4,00(±1,22)	0,175	0,862
	Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir.	4,11(±1,06)	3,82(±1,34)	1,521	0,130
	Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.	4,00(±1,14)	4,15(±1,13)	-0,853	0,395
	Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır.	4,25(±0,94)	4,22(±1,05)	0,194	0,847
Öğrenme süreci/başarı	En başarılı öğrenciler, bir şeyleri hızlı öğrenen öğrencilerdir.	3,49(±1,21)	3,44(±1,03)	0,276	0,783
	Gerçekten zeki olan öğrencilerin okulda başarılı olmak için diğerleri kadar çok çalışmaları gerekmez.	2,62(±1,20)	2,71(±1,23)	-0,453	0,651
	Eğer bir kişi bir problemi anlamak için çok uğraşırsa büyük olasılıkla sonunda akli karışacaktır.	3,56(±1,19)	3,63(±1,12)	-0,335	0,738
	Okulda ne kadar iyi olduğun ne kadar zeki olduğuna bağlıdır.	3,63(±1,11)	3,93(±1,16)	-1,656	0,100
Bilginin yapısı	Çok fazla teori olması yalnızca bazı şeyleri daha da karmaşıklaştırmaya yarar.	3,44(±1,22)	3,28(±1,36)	0,779	0,437
	Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.	2,84(±1,28)	3,03(±1,34)	-0,907	0,366
	Birkaç farklı teoriyi öğrencilere sunup hangisinin en iyisi olduğu konusunda öğrencilerin karar vermesini sağlayan eğiticileri daha çok beğeniyorum.	3,92(±0,98)	3,49(±1,26)	2,389	0,018
	Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir.	2,63(±1,13)	2,85(±1,04)	-1,235	0,219
	Çok fazla doğruyu içerdiği için bilimi anlamak kolaydır.	3,15(±1,18)	3,43(±1,03)	-1,584	0,115
Doğuştan yetenek	İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur.	3,05(±1,31)	3,03(±1,29)	0,088	0,930
	Zeki insanlar zeki doğmuşlardır.	2,76(±1,29)	3,10(±1,27)	-1,657	0,099
Otorite/uzman bilgisi	İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır.	2,94(±1,16)	2,76(±1,17)	0,966	0,336
	Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir.	3,84(±1,16)	3,44(±1,05)	2,231	0,027
	Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım.	1,87(±1,03)	2,13(±1,09)	-1,493	0,138
	Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım.	3,31(±1,12)	3,68(±1,02)	-2,157	0,033

Ayrıca, öğrencilerin okul başarılarına ilişkin algıları ile "Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir" önermesinin puanları arasında zayıf bir negatif korelasyon (R:-0,187; p:0,19) ve "Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım" önermesinin puanları arasında zayıf bir pozitif korelasyon (R:0,170; p:0,32) saptanmıştır.

Yapılan tüm korelasyon analizlerinde değişkenler arasında güçlü ilişkiler bulunmadığı görüldüğü için, nedensellik ilişkilerini aramaya yönelik olarak regresyon analizi yapılmamıştır.

5. TARTIŞMA

Yapılan çalışma ile bulunan alpha katsayısı, orijinal ölçekte ilk uygulamada bulunan 0,62 değeriyle benzerlik göstermiştir (Schraw, 2002). Nussbaum ve Bendixen'in çalışmalarında boyutlar için 0,69 ile 0,77 arasında değişen değerler bulunmuştur (2003). Yapılan farklı çalışmalarda gerek toplam güvenilirlik gerekse boyutlara ait güvenilirlik değerleri arasında farklılıklar görülmektedir (Ravindran B ve ark., 2005; Hardre ve ark., 2007; Chan ve ark., 2011). Hardre ve arkadaşlarının iki farklı örnek üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada, 1. örnekte 0,50-0,76, 2. örnekte 0,42-0,79 arasında değişen alpha katsayıları elde edilmiştir.

Bizim çalışmamızda Cronbach alpha değerinin sorgulanabilir sınırlarda bulunması, minimum örnek büyüklüğü olan 160 kişi ile çalışılmış olması nedeniyle, örnek büyüklüğünden etkilenen bir parametre olan alphanın etkilenmiş olabileceğini akla getirmektedir.

Ölçekte bulunan boyutlar ise orijinal ölçekte bulunan boyutlarla birebir uyumlu değildir. Her iki çalışmada da beş boyut bulunmuş olmasına karşın; bu çalışmanın bulguları, orijinal ölçekte bulunmuş olan ve bilginin değişmezliği, bilginin yapısı, bilginin kaynağı, bilgi edinmenin kontrolü ve hızını kapsayan boyut organizasyonundan farklı bir yapı göstermiştir.

Gerçekleştirilen çalışmada bilginin değişmezliği, bilginin kaynağı, bilginin yapısı, bilgi edinmenin kontrolü boyutları korunurken; bilgi edinmenin hızı yerine "bilgi edinme süreci/başarı"ya ilişkin ifadelerin yer aldığı bir boyut bulunmuştur.

Ölçekten çıkarılan öğrenmenin hızına ilişkin soruların, farklı mantıksallama yaklaşımlarıyla yapılan çok sayıda faktör analizinde ısrarlı olarak bilginin kesinliği boyutu altında çıkması ve yüksek faktör yüklerine sahip olması; öğrencilerin bilginin kesinliği ile hızı arasında bir ilişki kurduklarını göstermektedir. Bu bağıntının, kesin olan ve netliği konusunda kuşkuya yer bırakmayacak ifadelerle açıklanan konularda öğrenme hızının yüksek olacağı inancı yönünde değerlendirilmesi olasıdır. Ancak, mevcut veri bu bağıntı için kanıt sağlamamaktadır.

Boyutlarla ilgili olarak orijinal ölçekte bulunan bu farklılık, çalışmanın daha önce gerçekleştirildiği tek Doğu toplumu olan Çin'dekiyle benzerlik göstermektedir (Chan, Ho ve Ku, 2011). Chan ve arkadaşlarının yaptıkları çalışma sonucunda oluşan 12

soruluk ölçeğın üç boyut içerdıği, bu boyutların bilginin değişmezliği, bilginin yapısı ve bilgi edinmenin kontrolü boyutlarına ait olduğu görölmektedir. Bilgi edinmenin hızı boyutu, bu çalışmadakine benzer biçimde, işlememiştir.

Literatür örnekleri, çok farklı özelliklere sahip gruplar üzerinde yapılan çalışmaların, ölçeğın geçerlilik ve güvenilirliğinde farklılıklara yol açtığını düşündürmektedir (Chen ve Pajares, 2010; Schommer, 1993; Hofer, 2000; Wood ve Kardash, 2002; Schommer-Aikins ve Easter, 2008; Sulimma, 2009; Buehl ve Alexander, 2001). Yapılan çalışmalarda ölçek puanlarıyla arasında nedensellik ilişkisi bulunan, grubun kültürel altyapısı, eğitim gördüğü alan, örnekteki cinsiyet oranları gibi bağımsız değişkenlerin ölçeğın yapı geçerliliği üzerinde de etkili olabileceği düşünölebilir.

Öğrencilerin bilgiye ilişkin inançlarının değerlendirilmesinde tıp eğitimi süresince değişen ve değişmeyen inançların, değişen inançlardaki değişimin yönünün saptanması ve irdelenmesi önemlidir:

Ölçekten alınan en yüksek puan ortalamasının bilginin kesinliği boyutuna ait olması, literatürde sert alanlardaki bilginin daha kesin olarak algılandığı yönündeki bulgularla birlikte değerlendirildiğinde, öğrencilerin bu konudaki objektivist yaklaşımlarını önemli kılmaktadır.

Boyutlar arasında, en düşük puan ortalaması gösteren ve subjektivist bir yaklaşımı yansıtan öğrenme yeteneğinin doğuştan geldiği ve yaşam boyu sabit kalacağına ilişkin görüşün, Türk toplumunda zekanın doğuştan gelen ve nesilden nesile aktarılan tek boyutlu bir kavram olduğuna ilişkin geleneksel söylemle ilişkilendirilmesi olanaklıdır. Benzer şekilde orta değerde yer alan otorite/uzman bilgisine ilişkin görüşün de geleneksel yapıyla bağlantılı olduğu düşünölebilir.

Farklı boyutlarda yer almasına karşın; kız öğrencilerin ebeveyn otoritesinin sorgulanabilirliğine ve ahlaki değerlerin mutlak olmadığına ilişkin inançlarının erkek öğrencilerden anlamlı ölçüde farklı olduğu ve zamanla daha da güçlendiği görölmektedir. Bu bulgu, faktör analizi sonuçları gereğince ölçekten dışlanan ve bu çalışmada sunulmayan verilerle birleştirildiğinde, aynı eğitim programından geçmekte olan kız ve erkek öğrenciler için, yaşantısal (pratik) bilginin bilimsel bilgiden bağımsız olarak geliştiği ve inanç düzeyine eriştiği öngörölebilir. Aslında bilginin kesinliği

konusundaki inancı sorgulayan mutlak ahlaka ilişkin önermenin, cinsiyet, dönem, anne ve babanın öğrenim düzeyi gibi değişkenlerin tümüyle ilişkili bulunması, ahlaksal bilginin farklı bir kategorizasyonu (normatif) olabileceğini düşündürmektedir. Bu durumun, ahlaksal tümcelerın ya da ifadelerin temellendirilebildikleri sürece bilişsel bir işleve sahip olacakları görüşü ışığında değerlendirilmesi yararlı olacaktır (Habermas, 2010).

Bilgiye ilişkin bu dualistik inanç sisteminin bir başka kanıtı, farklı mantıksal yaklaşımlarla oluşturulan modeller üzerinden gerçekleştirilen faktör analizi sürecinde görülmüştür. Analizlerin büyük kısmında, "Eğiticiiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım" ve "Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir" ifadelerinin bir boyut altında; "Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım" ve "İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır" ifadelerinin ayrı bir boyut altında bir arada yer aldıkları gözlenmiştir. Birinci grup önermelerin eğiticiiler ve ebeveynler gibi kişiler üzerinden somutlanan otoriteyi sorguladığı, ikinci grup önermelerin ise daha genel olduğu görülmektedir. Öğrencilerin önermelere yaklaşımlarındaki bu farklılık, ilişkili olgular arasında bir somut-soyut ayrıştırmasının yaşandığı ve kavramsallaştırma bağıntılarının kurulmasında güçlükler bulunduğu anlamına gelebilir.

Literatürde epistemik inançlarla kültürel altyapı arasında kurulan ilişkilerin, örnek grubu için de geçerli olduğu varsayılabilir. Bu konudaki çalışmaların büyük kısmına kaynaklık eden Hofstede'in kültürel boyutlar çalışmasında Türkiye için bulunan en yüksek skorun, 100 üzerinden 85 puanla belirsizlikten kaçınma indeksine ait olduğu görülmektedir (Hofstede, 2001). Bu çalışma kültüre ilişkin bağımsız değişkenler içermemesi ve öğrencilerin kültürel yönelimleri bilinmemesine karşın, Türkiye için elde edilmiş verilerle birlikte yorumlandığında, bilginin kesinliği boyutunda elde yüksek skorların Sulimma'nın öngördüğü biçimde belirsizlikten kaçınma ile ilişkili olabileceği görüşünü sorgulanabilir kılmaktadır.

Dönem 5 öğrencilerinin "Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır", "Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir" ve "Zeki insanlar zeki doğmuşlardır" önermelerine yaklaşımda Dönem 3 öğrencilerine göre daha subjektivist bir yönelime sahip oldukları izlenmiştir. Bu bulgu, nedensellik ilişkisini göstermese de, cinsiyetlere

göre yapılan korelasyon analizinde erkek öğrencilerde bulunan dönemle negatif korelasyonlarla birlikte ele alındığında, farkın aslında erkek öğrencilerden kaynaklandığı düşünülebilir.

Erkek öğrencilerde dönemle ters koşutluk gösteren önermelerin büyük kısmının bilginin yapısıyla ilişkili olduğu gözlenmektedir. Bu koşutluklar, erkek öğrencilerin giderek, bilgiyi yapısal olarak sahip olduğu kompleks ilişkiler ağının dışında görme eğilimleri biçiminde yorumlanabilir. Kız öğrencilerinse tersine bir yönelim gösterdikleri söylenebilir.

Tartışmanın sonunda vurgulanmasına gerek duyulan bir konu, materyalist öğretilerde objektivizm ve subjektivizm kavramlarının genel olarak metafizik felsefeye ait kavramlar olarak görülmesi olmuştur (Hançerlioğlu, 1993; Şenel, 1997). Bu eleştirel bakışın en temel nedeni, her iki kavram üzerinden gerçekleştirilen düşünsel süreçlerin, olguları toplumsal nedensellik bağlantılarından soyutlayarak ele almasıdır. Bu çalışmada kullanılan ölçeğin, öğrencilerin inançlarını objektivizm-subjektivizm kavramlarıyla değerlendirmesinin yalnızca terminolojik bir yaklaşım olarak görülmesi, toplumsal nedenleri tartışmaya başlangıç için yarattığı zeminin göz ardı edilmemesi gerekir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan bu çalışma hem Türkçe’de hem de tıp fakültesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmesi nedeniyle bir ilk niteliği taşımaktadır.

Çalışma sonucunda elde edilen 19 soruluk ölçek, bilgiye ilişkin beş boyut içeren, geçerli ve güvenilir bir gereçtir. Bilgiye ilişkin inançların kompleks yapısı, nedensellik ilişkilerinin ortaya konmasında daha fazla sayıda bağımsız değişkenle çalışılmasının gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu amaçla, öğrencilerin kültürel altyapılarıyla bilgiye ilişkin inançları arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışma planlanmıştır. Aynı zamanda, yönelimlerin daha iyi anlaşılabilmesi ve özellikle yaşantısal bilginin yapı ve işlevlerinin anlaşılması için niteliksel veriyle desteklenmesi yerinde olacaktır.

Araştırmanın gerçekleştirildiği fakültenin, eleştirel düşünce, eğitim stratejileri, yaşam boyu öğrenme motivasyonu gibi konulara verdiği değer ve literatürde bu

kavramların epistemik inançlarla olan ilişkisine yönelik kanıtlar göz önüne alındığında, epistemik inançların iyi anlaşılması eğitim programına katkı sağlayacak niteliktedir.

Öğrencilerden elde edilen ve bilgi algısının yaşantısal ve bilimsel bilgi olarak ayrıştığını düşündüren bulgular, eğitim programında bilim felsefi konularına yer verilmesinin önemine işaret etmektedir. Bu anlamda, bilginin bilimi tanımlamada gerekli bir nitelik olmakla beraber, yeterli bir nitelik olmadığı; bilginin sonuç biliminse daha çok süreç olarak algılanması gerektiği görüşüne katılmak gerekir (Yıldırım, 2010).

7. KAYNAKLAR

Barreau H. Epistemoloji. Ankara, Dost Kitabevi Yayınları, 2010; 114.

Bendixen LD, Schraw G, Dunkle ME. Epistemic Beliefs and Moral Reasoning. *Journal of Psychology* 1998; 132(2):187-200.

Bromme R, Pieschl S, Stahl E. Epistemological beliefs are standards for adaptive learning: A functional theory about epistemological beliefs and metacognition. *Metacognition and Learning* 2010, 5:7-26.

Buehl MM, Alexander PA. Beliefs about academic knowledge. *Educational Psychology Review* 2001; 13:385-418.

Chan KW, Eliot RG. Exploratory study of Hong Kong teacher education students' epistemological beliefs: Culture perspectives and implications on belief research. *Contemporary Educational Psychology* 2002; 27:392-414.

Chen JA, Pajares F. Implicit theories of ability of grade 6 science students: Relations to epistemological beliefs and academic motivation and achievement in science. *Contemporary Educational Psychology* 2010; 35:75-87.

Chan NM, Ho IT, Ku KYL. Epistemic beliefs and critical thinking of Chinese students. *Learning and Individual Differences* 2011; (21): 67-77.

DeBacker TK, Crowson HM, Beesley AD, Thoma SJ, Hestevold NL. The challenge of

measuring epistemic beliefs: An analysis of three self-report instruments. The journal of experimental education 2008; 76(3):281-312.

Duel OK, Schommer-Aikins M. Measures of people's beliefs about knowledge and learning. Educational Psychology Review 2001; 13(4):419-449.

Dweck CS, Legett EL. A social-cognitive approach to motivation and personality. Psychological Review 1988; 95:256-273.

Habermas J. "Öteki" olmak, "öteki"yle yaşamak. 4. basım. İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2010; 181.

Hançerlioğlu O. Felsefe Ansiklopedisi. 2. basım. İstanbul, Remzi Kitabevi, 1993.

Hardre PL, Crowson HM, Ly C, Xie K. Testing differential effects of computerbased, Web-based, and paper-based administration of questionnaire research instruments. British Journal of Educational Technology 2007; 38: 5-22.

Hofer BK. Dimensionality and disciplinary differences in personal epistemology. Contemporary Educational Psychology 2000; 25:378-405.

Hofer BK. Personal epistemology as a psychological and educational construct. In:Hofer BK, Pintrich PR, editors. Personal epistemology: The psychology of beliefs about knowledge and knowing. Taylor & Francis e-Library 2002.

Hofer BK, Pintrich PR (Eds). Personal epistemology: The psychology of beliefs about knowledge and knowing. Taylor & Francis e-Library 2008.

Hofer BK, Pintrich PR. The development of epistemological theories: beliefs about knowledge and knowing and their relation to learning. Review of Educational Research 1997; 1:88-140.

Hofstede G. Cultural dimensions.

URL: http://www.geert-hofstede.com/hofstede_turkey.shtml. 28 Haziran 2011 tarihinde erişilmiştir.

Holschuh JP. Assessing beliefs: the epistemological scenario. Academic Exchange

Quarterly (serial online); June 2006.

URL: http://findarticles.com/p/articles/mi_hb3325/is_2_10/ai_n29284288. 24

Haziran 2011 tarihinde erişilmiştir.

Jehng JC, Johnson SD, Anderson RC. Schooling and students' epistemological beliefs about learning. *Contemporary Educational Psychology* 1993; 18:23-35.

Kardash CM, Scholes RJ. Effects of preexisting beliefs, epistemological beliefs, and need for cognition on interpretation of controversial issues. *Journal of Educational Psychology* 1996; 88:260-271.

Khine MS. *Knowing, knowledge and beliefs, epistemological studies across diverse cultures*. Springer Netherlands; 2008.

Kienhues D, Bromme R, Stahl E. Changing epistemological beliefs: The unexpected impact of a short-term intervention. *British Journal of Educational Psychology* 2008; 78:545-565.

Maggioni L, Parkinson MM. The role of teacher epistemic cognition, epistemic beliefs, and calibration in instruction. *Educational Psychology Review* 2008; 20:445-461.

Nietfeld JL. An examination of student teacher beliefs: interrelationship between hope, self-efficacy, goal-orientations, and beliefs about learning. *Current Issues in Education (on-line)* 2003; 6(5).

Nussbaum EM, Bendixen LD. Approaching and avoiding arguments: The role of epistemological beliefs, need for cognition, and extraverted personality traits. *Contemporary Educational Psychology* 2003; 28:573-595.

Olafson L, Schraw G. Teachers' beliefs and practices within and across domains. *International Journal of Educational Research* 2006; 45:71-84.

Ordoñez XG, Ponsoda V, Abad FJ, Romero SJ. Measurement of epistemological beliefs. *Educational and Psychological Measurement* 2009; 69(2):287-302.

Ordoñez XG, Ponsoda V, Abad FJ, Romero SJ. Measurement of epistemological

beliefs: Psychometric properties of the EQEBI test scores. *Educational and Psychological Measurement* 2009; 69:287-302.

Phan HP. Predicting change in epistemological beliefs, reflective thinking and learning styles: A longitudinal study. *British Journal of Educational Psychology* 2008; 78: 75-93.

Qian G, Alverman D. Role of epistemological beliefs and learned helplessness in secondary school students' learning science concepts from text. *Journal of Educational Psychology* 1995; 87:282-292.

Ravindran B, Greene BA, DeBacker TK. The role of achievement goals and epistemological beliefs in the prediction of pre-service teachers' cognitive engagement and learning. *Journal of Educational Research* 2005; 98: 222-233.

Ryan MP. Monitoring text comprehension: Individual differences in epistemological standards. *Journal of Educational Psychology* 1984; 76:248-258.

Schommer M. Effects of beliefs about the nature of knowledge on comprehension. *Journal of Educational Psychology* 1990; 82:498-504.

Schommer M, Walker K. Are epistemological beliefs similar across domains? *Journal of Educational Psychology* 1995; 87:424-432.

Schommer M. Effects of beliefs about the nature of knowledge on comprehension. *Journal of Educational Psychology* 1993; 85:406-411.

Schommer-Aikins M, Easter M. Epistemological beliefs' contributions to study strategies of an Asian American and European Americans. *Journal of Educational Psychology* 2008; 4:920-929.

Schraw G. Measures of feeling-of-knowing accuracy: A new look at an old problem. *Applied Cognitive Psychology* 1995; 9:321-332.

Schraw G, Bendixen LD, Dunkle ME. Development and validation of the epistemic belief inventory (EBI). In:Hofer BK, Pintrich PR, editors. *Personal epistemology: The*

psychology of beliefs about knowledge and knowing. Taylor & Francis e-Library 2002.

Sulimma M. Relations between epistemological beliefs and culture classifications. *Multicultural Education & Technology Journal* 2009; 3(1):74-89.

Şenel A. İÖ 21. yüzyıldan İS 21. yüzyıla sihir, din, bilim, metabilim. *Bilim ve Ütopya* 1997; 39:5-15.

Weinstock M, Zviling-Beiser H. Separating Academic and social experience as potential factors in epistemological development. *Learning and Instruction* 2009; 19:287-298.

Wheeler DL, Montgomery D. Community college students' views on learning mathematics in terms of their epistemological beliefs: A q method study. *Educational Studies in Mathematics* 2009; 72:289-306.

Wood P, Kardash CA. Critical elements in the design and analysis of studies of epistemology. In: Hofer, B.K. and Pintrich, P.R., Editors, 2002. *Personal epistemology*, LEA, Mahwah, NJ, pp. 231–260.

Wright DB. Measuring feeling of knowing: comment on Schraw. *Applied Cognitive Psychology* 1996; 10:261-268.

Yıldırım C. *Bilim Felsefesi*. 13. basım. İstanbul, Remzi Kitabevi, 2010;17.

8. EKLER

Ek 1. Epistemic Beliefs Inventory

Ek 2. Bilgibilimsel İnançlar Anketi

Ek 3. Etik Kurul Kararı

Ek 4. Özgeçmiş

Epistemic Beliefs Inventory
©2002 Schraw, Bondaren, and Dunkle

First Name: Last Name:

Please indicate how strongly you agree or disagree with each of the statements listed below. Please select the number that best corresponds to the strength of your belief.

1. It bothers me when instructors don't tell students the answers to complicated problems.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

2. Truth means different things to different people.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

3. Students who learn things quickly are the most successful.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

4. People should always obey the law.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

5. Some people will never be smart no matter how hard they work.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

6. Absolute moral truth does not exist.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

7. Parents should teach their children all there is to know about life.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

8. Really smart students don't have to work as hard to do well in school.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

9. If a person tries too hard to understand a problem, they will most likely end up being confused.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

10. Too many theories just complicate things.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

11. The best ideas are often the most simple.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

12. People can't do too much about how smart they are.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

13. Instructors should focus on facts instead of theories.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

14. I like teachers who present several competing theories and let their students decide which is best.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

15. How well you do in school depends on how smart you are.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

16. If you don't learn something quickly, you won't ever learn it.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

17. Some people just have a knack for learning and others don't.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

18. Things are simpler than most professors would have you believe.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

19. If two people are arguing about something, at least one of them must be wrong.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

20. Children should be allowed to question their parents' authority.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

21. If you haven't understood a chapter the first time through, going back over it won't help.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

22. Science is easy to understand because it contains so many facts.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

23. The moral rules I live by apply to everyone.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

24. The more you know about a topic, the more there is to know.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

25. What is true today will be true tomorrow.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

26. Smart people are born that way.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

27. When someone in authority tells me what to do, I usually do it.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

28. People who question authority are trouble makers.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

29. Working on a problem with no quick solution is a waste of time.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

30. You can study something for years and still not really understand it.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

31. Sometimes there are no right answers to life's big problems.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

32. Some people are born with special gifts and talents.

Strongly Disagree 1 2 3 4 5 Strongly Agree

BİLGİBİLİMSEL İNANÇLAR ANKETİ

Değerli öğrencimiz;

Bu anket formu, tıp fakültesi öğrencilerinin bilgiye ilişkin inanışlarını değerlendirmek amacıyla düzenlenmiştir. Anketin yanıtlanması gönüllülük esasına dayalı olup, isminizi belirtmeniz gerekmemektedir

Teşekkürler.

Dr. Serpil Velipaşaoğlu – Dr. Berna Musal
Tıp Eğitimi Anabilim Dalı

- Sınıfınız: Dönem 1 Dönem 2 Dönem 3
Dönem 4 Dönem 5 Dönem 6
- Cinsiyetiniz: Kız Erkek
- Yaşınız: .....
- Doğum yeriniz: .....
- Annenizin öğrenim düzeyi: Okur-yazar değil
Okur-yazar
İlkokul
Ortaokul
Lise
Yüksekokul/Üniversite
Yüksek lisans/doktora/uzmanlık
- Babanızın öğrenim düzeyi: Okur-yazar değil
Okur-yazar
İlkokul
Ortaokul
Lise
Yüksekokul/Üniversite
Yüksek lisans/doktora/uzmanlık
- Okul başarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz? Çok başarılı Başarılı Orta Başarısız Çok başarısız

Lütfen sonraki sayfaya geçiniz.

Lütfen aşağıda yazılan ifadelerin her birine ilişkin görüşlerinizi 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (kesinlikle katılıyorum) arasında en uygun bulduğunuz rakamı işaretleyerek belirtiniz.

		Kesinlikle katılmıyorum				Kesinlikle katılıyorum
		1	2	3	4	5
1.	Doğru, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eder.					
2.	En başarılı öğrenciler, bir şeyleri hızlı öğrenen öğrencilerdir.					
3.	İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır.					
4.	Bazı insanlar ne kadar çok çalışırlarsa çalışsınlar hiçbir zaman yeterince akıllı olamazlar.					
5.	Mutlak ahlaki doğru diye bir şey yoktur.					
6.	Aileler çocuklarına yaşam hakkındaki her şeyi öğretmelidir.					
7.	Gerçekten zeki olan öğrencilerin okulda başarılı olmak için diğerleri kadar çok çalışmaları gerekmez.					
8.	Eğer bir kişi bir problemi anlamak için çok uğraşırsa büyük olasılıkla sonunda akli karışacaktır.					
9.	Çok fazla teori olması yalnızca bazı şeyleri daha da karmaşıktırmaya yarar.					
10.	Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.					
11.	İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur.					
12.	Eğiticiler teorilerden çok gerçeklere odaklanmalıdır.					
13.	Birkaç farklı teoriyi öğrencilere sunup hangisinin en iyisi olduğu konusunda öğrencilerin karar vermesini sağlayan eğiticileri daha çok beğeniyorum.					
14.	Okulda ne kadar iyi olduğun ne kadar zeki olduğuna bağlıdır.					
15.	Eğer bir şeyi hızlıca öğrenemiyorsan hiçbir zaman öğrenemezsin.					
16.	Bazı insanların öğrenmeye yetenekleri vardır bazılarının yoktur.					
17.	Aslında çoğu şey pek çok hocanızın sizi inandırmaya çalıştığından daha basittir.					
18.	Eğer iki insan bir konuda tartışıyorlarsa en azından birinin hatalı olması gerekir.					
19.	Çocuklara ebeveynlerinin otoritesini sorgulama izni verilmelidir.					
20.	Eğiticiler karmaşık soruların yanıtlarını öğrencilere söylemedikleri zaman sıkıntı duyarım.					

Lütfen sonraki sayfaya geçiniz.

		Kesinlikle katılmıyorum				Kesinlikle katılıyorum
		1	2	3	4	5
21.	Eğer bir kitabın bir bölümünü ilk defada anlamadıysan yeniden çalışmanın faydası olmaz.					
22.	Çok fazla doğruyu içerdği için bilimi anlamak kolaydır.					
23.	Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.					
24.	Bir konuda ne kadar çok şey bilersen, öğrenecek o kadar çok şey çıkar.					
25.	Bugün doğru olan şey yarın da doğru olacaktır.					
26.	Zeki insanlar zeki doğmuşlardır.					
27.	Otorite sahibi biri bana bir şey yapmamı söylediğinde genellikle yaparım.					
28.	Otoriteyi sorgulayan kişiler sorun çıkarmaktan hoşlanan kişilerdir.					
29.	Hızlı bir çözümü olmayan bir problemle uğraşmak zaman kaybıdır.					
30.	Bir şeyi yıllarca çalışsan da hala tam olarak anlayamayabilirsin.					
31.	Bazen hayattaki büyük sorunların doğru bir çözümü yoktur.					
32.	Bazı insanlar özel becerilere ve yeteneklere sahip olarak doğarlar.					

KARAR BİLGİLERİ	Karar No:2011/11-14	Tarih:07.04.2011	EK 3
	Öğr.Gör.Dr.Serpil VELİPAŞAĞLU'nun sorumlusu olduğu "Epistemic Beliefs Inventory (Bilgibilimsel İnançlar Ölçeği) Türkçe Sürümünün Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması" isimli klinik araştırmaya ait başvuru dosyası ve ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş, etik açıdan çalışmanın gerçekleştirilmesinin uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.		

ETİK KURUL BİLGİLERİ

ÇALIŞMA ESASI Dokuz Eylül Üniversitesi Etik Kurullar Yönetmeliği , İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu

ETİK KURUL ÜYELERİ

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsi yet	Araştırma ile ilişkili mi?		İmza
Prof.Dr.Banu ÖNVURAL (Başkan)	Tıbbi Biyokimya	DEU Tıp Fakültesi Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	
Prof.Ph.D.Besti ÜSTÜN (Başkan Yardımcısı)	Ph.D.Yüksek Hemşire	DEU Hemşirelik Yüksekokulu	Kadın	E ☐	H ☒	
Prof.Dr.Osman AÇIKGÖZ	Fizyoloji	DEU Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı	Erkek	E ☐	H ☒	
Prof.Dr.Mehtap MALKOÇ	Ph.D.Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	DEU Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu	Kadın	E ☐	H ☒	
Prof.Ph.D.Zuhal BAHAR	Ph.D. Yüksek Hemşire, Halk Sağlığında doktora	DEU Hemşirelik Yüksekokulu	Kadın	E ☐	H ☒	
Prof.Dr.Nejat SARIOSMANOĞLU	Kalp Damar Cerrahisi	DEU Tıp Fakültesi Kalp Damar Cerrahisi Anabilim Dalı	Erkek	E ☐	H ☒	
Prof.Dr.Ömer Selahattin TOPALAK	İç Hastalıkları (Gastroenteroloji)	DEU Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı	Erkek	E ☐	H ☒	
Prof.Dr.Ece BÖBER	Pediyatrik Endokrinoloji	DEU Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	
Prof.Dr.Hüseyin BASKIN	Mikrobiyoloji	DEU Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı	Erkek	E ☐	H ☒	
Doç.Dr.Servet AKAR	İç Hastalıkları (Romatoloji)	DEU Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	
Doç.Dr.Mukaddes GÜNELİ	Tıbbi Farmakoloji	DEU Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	
Doç.Dr.Ayşe Aydan ÖZKÜTÜK	Mikrobiyoloji	DEU Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	
Doç.Dr.İşıl TEKMEN	Histoloji ve Embriyoloji	DEU Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	
Prof.PhD.Meltem Kutlu GÜRSEL	Hukuk	D.E.Ü Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	
İhsan ÇELİKDEMİR	Sağlık mensubu olmayan üye	75. Yıl Özel İlköğretim Okulu Müdür Yrd.	Erkek	E ☐	H ☒	